

UVODNA RIJEČ

Tko kaže da bogovi s Olimpa ne postoje

Piše: Jasna A. Petrović

Kažu da hrvatske mirovine nisu najniže, već su hrvatske plaće visoke i vice versa. Mladi pak kažu da nisu plaće dovoljno visoke pa bježe u inozemstvo. Kad su polako isplivale plaće guvernera Hrvatske narodne banke, čak umanjene za brojne privilegije, ljudima je pozlilo. Pa su saznali da Fabris iz Fortenove ima plaću od 89 tisuća mjesečno, a Martina Dalić lani je prosječno zarađivala gotovo 40.000 mjesečno, uz dodatne bonuse. Godišnja plaća direktora Zagrebačke banke je dosegla 370 tisuća eura. Da, sve je to u eurima i to bez gomila grijanih automobila, besplatnih jastoga i najboljih Dom Perignon šampanjaca od po 230 tisuća eura boca.

Da, dragi moj neznani junače, moj umirovljeniče, a tvoja je medijalna mirovina za lipanj pala na jadrnih 426 eura, a ako joj makneš one s mirovinama temeljem međunarodnih ugovora, dođeš čak do 477 eura. Onda taj jadnik vrijedi sedamdesetak puta manje od nje. Tvojih sedam godina mirovine doći će do njezine jedne plaće. Ali dok njezina plaća raste, tvoja mirovina pada i sada iznosi samo 40,1 posto prosječne hrvatske plaće, a koja vrijedi jednu potpeticu gospođe Dalić.

Nekako smo navikli gledati te nestvarne ljude kao antičke mitske bogove i boginje koji su se iz zabave sparili s običnim ljudima. No, gle, kad ti u najviše parlamentarno tijelu i u vladu uđe par fiskulturnika s nedefiniranim diplomama, pa jedan obuçar, ili pravnik koji nemaju pojma o gospodarstvu, ali znaju što trebaju tražiti, više se ni ne čudiš da pričaju o potrebi povećanja svojih plaća za 40 posto. Samo te malo stegne u srcu što su te opet zaboravili, unatoč svim predizbornim obećanjima, što su te preskočili i sad su čak odgodili novu formulu za usklađivanje mirovina, kojom bi ti uskočio na tanjur koji cent. Hej, neznani zaboravljeni junače preživljavanja što ti se dogodilo? Nisi spreman na ulicu, niti vikati pod prozorima Vlade. Malo hrabrosti ti ostane da nazoveš telefonom neku umirovljeničku udrugu i ispuješ im sve po redu, jer se oni guze po stolicama, umjesto da se bore za tvoju veću mirovinu. I ljutiš se na činovnike u mirovinskom, što ti kasne s izračunom mirovine, i na prodavačicu u obližnjem dućanu jer je digla cijene.

E moj junače s gebisom, a što ćeš sada kad si svi državni dužnosnici i političari od lijevih do desnih podignu plaće do neba, pa se tvoja mala mirovina skutri, stisne, preplaši i padne na kakvih tridesetak posto djela u prosječnoj mirovini. Koga ćeš onda slati u prosvjede, dok ti gledaš kroz zastor? Kome ćeš psovati mater po spisku? Nekako si se utišao i na društvenim mrežama, osim što i tamo ponekad izbljuješ ljutnju. Onaj Bartulica što ga u 53. godini hrani mama, "jer je takav običaj" u ovoj balkanskoj državi, s crvenim je ferarijem odpratio u Bruxelles za 6.000 eura neto mjesečno i 5.000 neto mjesečno dodatka za razne potrebe. I onda će mami kupiti Crocodile Hermes Birkin Handbag za samo 120 tisuća eura, neka se žena veseli, podigla sina!

Da, postoje mali i veliki ljudi, bitni i nebitni, s kupljenim diplomama i bez njih, kad dođe taj dan da njihova osramoćena nagost bivstvovanja bude izložena narodu, pokunjat će glave i potihog gledati u pod. Baš jedna studija organizacije Oxfam kaže da globalna nejednakost postaje sve veća. Dok je do 2020. pet najbogatijih ljudi na svijetu udvostručilo svoje bogatstvo, najsiromašnijih pet milijardi je izgubilo nekoliko bilijuna. Potreban nam je porez na bogatstvo, jer nisu svi kao Austrijanka Marlene Engelham koja želi donirati 90 posto svoje imovine za opće dobro i za onog svakog desetog stanovnika Zemlje koji gladuje. A toj brojci hrvatski umirovljenici daju važan doprinos. U poniznosti. Pa i u gladi.

U OVOM BROJU:

URUČENA PETICIJA MINISTRU
PILETIĆU

„VEĆE MIROVINE
ODMAH!“

ČILE KOD KUĆE

Efeki i štete
jedne mirovinske
reformne

INTERVJU

PROF.DR.SC. MARIJANA BRAŠ

Smrt je
još uvijek
tabu tema

OVRŠENE BAKE I DJEDOVI

Novi Zakon -
nepotpun

PREVARENI UMIROVLJENICI

Ima li života pod
ovrhama?

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštariina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
Šalje: Sindikat umirovljenika hrvatske,
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb

Zajednički zahtjevi prema EU!

Delegacija Sindikata umirovljenika Italije SPI-CGIL, Roberto Treu i Maria Gianna Belle iz regije Friuli Venezia Giulia, 13. lipnja posjetila je Središnji ured Sindikata umirovljenika Hrvatske. Talijanski kolege odavno su važni partneri u definiranju zajedničkih umirovljeničkih ciljeva i prioriteta i na razini FERPA/ Europske federacije za umirovljenike i starije osobe, pa je sastanak protekao u konstruktivnom i prijateljskom ozračju. Posebno je razvijena suradnja sa svim podružnicama i udrugama SUH-a u Istri, ali i Splitu, Trogiru i Dubrovniku.

Ratna događanja u svijetu potaknula su talijanske sindikaliste na raspravu o demokraciji i željenom miru, ali svjesni da nemaju stvarnu moć, glasno apeliraju na nužne kompromise koji su dio umirovljeničke stvarnosti bilo gdje u svijetu. U tom smislu, osvrnuli su se i na Europsku federaciju sindikata umirovljenika i starijih osoba (FERPA) sa sjedištem u Bruxellesu, za koju je ocijenjeno da bi trebala imati snažniju socijalnu ulogu u socijalnom dijalogu ne razini Europske unije, jer umirovljenici različitih zemalja imaju drukčije probleme, ali su neka rješenja slična. Upravo je to i bila glavna tema ovoga susreta.

Regionalna konferencija umirovljeničkih sindikata

Na koje to teškoće umirovljenici iz regije najčešće nailaze, pokušati će se jasno artikulirati na Regionalnoj konferenciji umirovljeničkih sindikata planiranoj za listopad ove godine, nakon što je prethodna dva desetljeća održano devet regionalnih konferencija,

a nerijetko u Hrvatskoj. Na susretu s talijanskim gostima, pokušale definirati najvažnije teme – ubrzano proširenje EU na sve zemlje na području bivše Jugoslavije, ali i dugoročno fizičko i mentalno zdravlje umirovljenika, iskustva povezana s palijativnom skrbi, podrška umirovljenicima od strane domaćih vlada i Europske Unije te uvođenje minimalnih europskih mirovina.

S obzirom na inkluzivnost svih umirovljeničkih sindikata regije, Jasna A. Petrović, predsjednica Sindikata umirovljenika Hrvatske, još je jednom napomenula važnost definiranja mjesta susreta prema jugu, s prijedlogom da to ovoga puta bude u Skopju, a uz obvezno sudjelovanje umirovljenika s Kosova, makar u ulozi promatrača. Gospodin Treu naglasio je pak kako bi relevantnosti skupa doprinijela i delegacija FERPA-e, jer upravo oni trebaju znati što nas tišti.

Barbara Zlatar

MINISTAR HABIJAN POTPISAO UGOVORE O BESPLATNOJ PRAVNOJ POMOĆI

SUH na braniku prava starijih osoba

„Vaš doprinos je neprocjenjiv, jer kroz svoje aktivnosti možete bolje identificirati sustavne probleme i potaknuti na promjene kako bismo osvijestili izazove s kojima se građani susreću i donosili bolje odluke koje se tiču građana kojima je naša pomoć potrebna. Hvala vam što ste dio ovoga i što

svojim radom doprinosite socijalnoj pravdi i boljem društvu” izjavio je ministar pravosuđa, uprave i digitalne transformacije RH Damir Habijan na svečanom potpisivanju ugovora s korisnicima programa o besplatnoj pravnoj pomoći. Donošenjem prvog Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći 2013. godine omogućeno je socijalno i ekonomski ugroženoj kategoriji građana osiguranje stručne pravne pomoći u svrhu djelotvornog ostvarenja pravne zaštite te pristupa sudu i drugim javnopravnim tijelima pod jednakim uvjetima. Dodijeljeno je ukupno 711.280,76 EUR za 23 projekta pružatelja primarne pravne pomoći od čega je 20 projekata ovlaštenih udruga i 3 projekta pravnih klinika.

Među njima je i Pravno savjetovništvo Sindikata umirovljenika Hrvatske, koje je započelo raditi još 1999. godine, a od 2016. je u Registru pružatelja primarne besplatne pravne pomoći za umirovljenike i starije građane. Ministar je potpisao i ugovor s Jasnom A. Petrović, predsjednicom SUH-a.

PRIMJEDBE ZA E-SAVJETOVANJA

Hoće li umirovljeničke udruge izgubiti prostore?

Na 19. sjednici Povjereništva SUH Zagreb održanoj 11. lipnja 2024. predsjednici zagrebačkih podružnica raspravljali su o Nacrtu prijedloga Odluke o prostorima mjesne samouprave koja je bila na e-savjetovanju od 17.5. do 17.6.2024. godine, a koja će biti usvojena krajem srpnja u Gradskoj skupštini Grada Zagreba. Cilj donošenja Odluke o prostorima mjesne samouprave je transparentniji način dodjele i korištenja prostora uz jasniju organizaciju dostupnih termina.

Korištenje prostora mjesne samouprave izuzetno je važno za umirovljeničke udruge jer njihovo korištenje omogućava mnoge aktivnosti koje potiču druženja umirovljenika i smanjuju njihovu socijalnu izoliranost.

Uskraćivanje korištenja prostora mjesnih odbora, naplaćivanje korištenja prostora ili smanjivanje broja termina dovelo bi do niza negativnih posljedica po ukupnu kvalitetu života umirovljenika i njihovog zdravlja.

Iz tih razloga Povjereništvo SUH Zagreb i Matica umirovljenika Grada Zagreba te Središnji ured SUH-a zajedno su pripremili i poslali na e-savjetovanje svoje primjedbe i prijedloge koji bi trebali omogućiti da korištenje prostora mjesne samouprave za umirovljeničke udruge ostane kao i do sada.

V.B.

„VEĆE MIROVINE ODMAH!“

Nakon višemjesečnog čekanja, brojnih dopisa i požurnica Sindikat umirovljenika Hrvatske, konačno je ministru rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike Hrvatske Marinu Piletiću, 27. lipnja 2024. uručio kutije s oko 34.000 potpisa prikupljenih u Peticiji „Veće mirovine odmah!“ te 2.000 komentara očajnih umirovljenika.

Nakon dvomjesečne akcije provedene u 200 hrvatskih gradova i mjesta, čije su zahtjeve, uoči nedavno održanih parlamentarnih izbora, političari prigodno iskoristili u svojim predizbornim obećanjima, nakon izbora i uspostave nove vlasti, obećanja su zaboravljena, a problem je postao i uručiti rezultate Peticije resornom ministarstvu. Stoga je sastanak ministra Piletića, u pratnji državnog tajnika Ivana Vidiša i ravnateljice Uprave za mirovinske sustave Melite Čičak s jedne strane, te sedmeročlane delegacije Sindikata umirovljenika Hrvatske na čelu s predsjednicom udruge Jasnom A. Petrović s druge strane, bio od višestrukog značaja.

Dvije kutije suza

Uručivši kutije s potpisima i komentarima, Petrović je naglasila hitnost donošenja odluke o povoljnijem izračunu mirovina, i uvođenje usklađivanja tri puta godišnje, kojim bi se pratila njihova realna vrijednost te rast cijena. Naglasila je i kako po relativnoj vrijednosti, tj. udjelu prosječne mirovine u prosječnoj plaći sa 40,1 posto, hrvatski umirovljenici primaju najniže mirovine u regiji.

Ministar Piletić skrenuo je pozornost na činjenicu da je 2023. godina za umirovljenike bila odlična godina. Složio se kako su izbori usporili donošenje novih mjera, ali

Peticijom i aktivnostima umirovljeničkih udruga tema je ostala aktualna i tijekom parlamentarnih izbora. Na Ministarstvu je sada da pronade najkvalitetnije rješenje i u zadnjem kvartalu ove godine krene u izmjene Zakona o mirovinama. Petrović je upozorila na nevjerojatenu činjenicu kako je posljednja sjednica ministrovu potvrdu o jesenskom okupljanu. Sastanak je završio obećanjem Ministarstva da će se prikupljeni podaci, potpisi, a osobito komentari pažljivo analizirati, uz napomenu da svi okupljeni imaju isti cilj, nastaviti trend rasta i vremenom dostići 60 posto relativne vrijednosti mirovina. Petrović je pak zaključila da se radije nastavku suradnje, ali da je upravo vrijeme ono što umirovljenicima nedostaje i to nitko tko se bavi umirovljeničkom tematikom ne smije zaboraviti.

Veliko ništa

Možda je ministar mislio da će biti dovoljno preuzeti dvije kutije „papira“, ako je tako doživio bol, bijedu i znoj desetljeća rad, no mi smo se potrudili pročitati mu svoje zahtjeve, iako je to htio izbjeći. „Ministre, zbog čega biste model usklađivanja mirovina odgađali do sljedeće 2025. godine, kad dobro znate da u ovoj godini osim predizbornih obećanja, umirovljenici nisu dobili baš ništa. Veliko ništa. Zašto ne bismo usklađivali mirovine sa stotopostotnim indeksom rasta plaća ili inflacije, ili barem sa 87 povoljnijega već ove godine. Zašto ne? Mislite da će vlada uštedjeti nekakve velike pare na tome? Zašto, ministre, bakama i djedovima kojima na našu inicijativu konačno ukidate Zakonom o privremenom uzdržavanju obvezu, ali samo za buduće slučajeve, ali ne i za dvjestoti-

njak onih koji već godinama gladuju na osakaćenim mirovinama, jer ste jedina zemlja u Europi koja je uvela takav narkadni model guljenja starih, ni krivih ni dužnih za svoje unuke. Zašto ne uvedete jendnakopravnih, kako je premijer obećao, 12 mjeseci staža po djetetu svim umirovljenim majkama, neovisno kad su rodile ili se umirovile.

Kazna bez kraja

Ministre, zašto mislite da penalizaciju ne treba ukinuti stjecanjem pune mirovinske dobi, već ju čak prosljeđujete i na umirovljenike koji se zaposle pa dobivaju za penalizaciju umanjenu plaću za rad uz mirovinu?

Ministre, sada navodno imate puno posla s pisanjem zakona kojim ćete dobiti, kažu vaši koalicijski partneri, čak i do 40 posto povećanu plaću, a niste pogledali matematiku da već sada s povećanim plaćama za državne i javne službenike od oko 32 posto udjel mirovine u prosječnoj plaći pada na 40,1 posto. To, je gospodine ministre najmanji udjel prosječne mirovine i prosječnoj plaći u svim zemljama na području bivše Juge. Tih 40,1 posto govori koliko poštujete umirovljenike. Koliko volite svoje stare. Sve manje, da, sve manje. Tu ne pomažu nikakve statistike i odgode. To je istina kako vaše srce kuca za stare.

Zato smo Vam dali 2000 poruka umirovljenika, prirodnih potpisima. Pročitajte. Plaćite zajedno s njima koji su Vam ih napisali.

Ima li života pod ovrhama?

Zakon kaže da je ovrha postupak u kojemu ovrhovoditelj, uz pomoć suda ili javnog bilježnika, prisilno naplaćuje svoje potraživanje. Predmet ovrhe može biti imovina ovršenika kao što su novac, nekretnine, pokretnine, vrijednosni papiri ili udjeli u trgovačkom društvu. Ako govorimo o ovrhama na mirovinama, prema podacima HZMO-a za mjesec travanj 2024., radi naplate zakonskog uzdržavanja djece i ostalih primatelja uzdržavanja provedeno je 1.628 ovrha, a po osnovi ostalih tražbina ukupno 16.752 ovrhe.

U provođenju ovrha na mirovinskim primanjima, a koja spadaju u stalna novčana primanja korisnika, HZMO postupa kao ovršenikov dužnik u skladu s odredbama Ovršnog zakona, dok Fina ovrhe provodi na novčanim sredstvima na računima, u skladu s odredbama Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima. Budući da je riječ o različitim predmetima ovrhe, HZMO nema uvid koje su ovrhe u evidenciji Fina niti obrnuto.

Okako to zvuči izgovoreno i napisano suhoparnim birokratskim jezikom, međutim, postavlja se pitanje što je sa stvarnim ljudima, koji su u sustavu, nažalost, samo brojevi. Što je s njima i teretom ovrha koje nose na svojim umornim i starim plećima?

Puno ovrha, jedan obrok

Primjerice, slučaj umirovljenog 86-godišnjeg inženjera S.K. iz Rijeke dobro je poznat Sindikatu umirovljenika Hrvatske. Svojevremeno, unazad deset i više godine, S.K. je živio normalnim, odnosno normalnijim životom sve do prije dvije godine kada je ostao bez stana u elitnom dijelu Rijeke, a koji je bio u njegovom vlasništvu još od 1965. godine. Zbog prevelikih ovrha koje je dobivao za režijske troškove i različite kredite, a za koje nije znao postavljati prigovore, odlučio je prodati svoj lijepi dvosobni stan uz zadržavanje doživotnog plodouživanja, a za to je dobio samo 17 tisuća eura.

Kupac, koji je od njega kupio stan preko agencije, odjednom je prosudio da je S.K. dovoljno dugo živio, te pokrenuo ovrhu nad stanom i postupak izbacivanja našeg umirovljenika iz stana, tuživši ga da nije redovito plaćao – pričuvalu. Žrtva preko noći biva izbačena iz stana i prinudno

na jedan dan završava u psihijatrijskoj bolnici, jer je doživio teški stres, a da njegova odvjetnica nije niti nazočila, niti pokrenula pitanje prava na dom.

Po izlasku iz bolnice seli u podstanarski stan. Budući da mu mirovina iznosi 800 eura, preko 600 eura mu odlazi na troškove stanovanja. Kad podmiri sve troškove, za život za cijeli mjesec ostane mu 30 eura. Na životu ga održava jedan obrok dnevno u javnoj kuhinji kod časnih sestara. S.K. je Pale sam na svijetu, u nemilosti zakona i u milosti tek rijetkih prijatelja.

No, paradoksa li, neprestano mu stižu nove ovrhe pa čak i one od teleoperatera od prije petnaestak godina, a da on tada nije imao mobitel. Čak mu stiže i ovrha zbog čišćenja zgrade u kojoj mu je oduzet stan, i to od strane firme koja uopće ne čisti tu zgradu. Bizarno od bizarnijeg. Njegova borba traje i sve je žešća. A gdje je svemu tomu kraj? Na groblju?

Zastara ne funkcionira automatski

Sindikatu umirovljenika Hrvatske dobio je na uvid veći broj javnobilježničkih ovršnih rješenja na mirovine za nepostojeća dugovanja, a koje službenici HZMO-a, kao u slučaju S.K. iz Rijeke, bez ikakve provjere uvrštavaju u ovršavanje. Za sve građane koji nemaju novaca za skupe odvjetničke usluge, dobro je znati da ako HZMO zaprimi ovrhu koju ne može provesti zbog ovrha koje imaju pravo prvenstva (tzv. prednosni red, određen člankom 180. OZ-a), takva se ovrha stavlja u redosljed naplate o čemu HZMO obavještava sud ili ovrhovoditelja. Ako je ovrha u međuvremenu naplaćena, ovrhovoditelj mora obavijestiti HZMO. Nadalje, HZMO nije ovlašten preispitivati zastaru prava na naplatu po službenoj dužnosti, već se dužnik na nju mora sam pozvati isticanjem prigovora zastare u eventualnom parničnom, izvanparničnom, ovršnom ili drugom postupku.

U razgovoru s Anom Knežević, predsjednicom Hrvatske udruge za zaštitu potrošača, doznali smo o tisućama ovršenih ljudi koji jedva preživljavaju tijekom borbe za svoja prava. Ljude se ovršuje, a da oni ni ne znaju svoja prava. HRT je ovlastio pet odvjetničkih ureda da naplaćuju potraživanja za razdoblje

od 2002. do 2019. godine. Potraživanja s preminulih roditelja prebacuju se na njihovu djecu, bez ikakve prethodne informacije i obavijesti. Na mrežnim stranicama Hrvatske udruge za zaštitu potrošača objašnjeno je da postoji zastara, a za pravomoćna sudska rješenja i javnobilježnička rješenja zastara vrijedi deset godina, a za obično potraživanje iz poslovnih knjiga za pristojbu zastara vrijedi godinu dana.

Sam, bolestan i na ulici

Jedan od mnogobrojnih predmeta ovršavanja koji je stigao do Hrvatske udruge za zaštitu potrošača bio je slučaj 65-godišnjeg Z.Z. iz Zagreba, bivšeg radnika Končara, žrtve prevare Zagrebačke banke. Z.Z. je deložiran iz svog malog stana (19m²) u Susedgradskoj ulici na Trešnjevci, a samo je htio podići kredit. Budući da se pokazalo da nije kreditno sposoban, na izlasku iz banke ga je „slučajno“ dočekala ženska osoba koja mu je ponudila pomoć i odvela ga da potpiše „papire“ te ga potom odvezla kod javne bilježnice u Sesvetama na ovrjeru dokumenata.

Z.Z. je, ne čitajući „papire“, potpisao sudužništvo za kredit za neku tvrtku iz Dugog Sela. U četvrtom mjesecu 2024. deložiran je iz stana. U međuvremenu se razbolio, dobio upalu pluća, operirao slomljen kuk i zaradio Herpes zoster preko cijelih leđa. Zagrebačka banka nije niti pokušala naplatiti kredit od sporne tvrtke iz Dugog Sela, već su mu odmah oduzeli stan. Sreća u nesreći bila je da mu je dodijeljen odvjetnik koji je kontaktirao Hrvatsku udruhu za zaštitu potrošača. Uspjelo se ishoditi da će mu Zagrebačka banka pronaći i omogućiti smještaj u nekom od staračkih domova.

„Kriv je sud i Zg banka, a tu su i lovcici na jeftine nekretnine. Zg banka je bila u dogovoru sa ženom koja ga je sačekla ispred banke, kao i sa tom javnom bilježnicom iz Sesveta. To je cijela mreža onih koji su se željeli okoristiti.“, prokomentirala je Ana Knežević. Mučna je činjenica da se rijetki sudski procesi završe u korist oštećenih građana. Riječ je o dugotrajnim, iscrpljujućim i sporim procesima. Odvjetnici po službenoj dužnosti odrađuju uglavnom ono što moraju. Zato valja biti i ostati informiran i na oprezu. I svakako tražiti pomoć, nikada ne trpjeti nepravdu u tišini.

Melita Funda

Efekti i štete jedne mirovinske reforme

Piše: Željko Šemper, mirovinski stručnjak

Početak 1990. godine Hrvatska je imala 1.968.737 zaposlenika i 655.788 umirovljenika, što je bio omjer 3:1. Slijedila je agresija Srbije na Hrvatsku, rat i ratna razaranja, „privatizacija na hrvatski način“. Posljedice su bile katastrofalne: samo u devet godina postojanja države izgubljeno je 500 tisuća radnih mjesta, 300 tisuća umirovljenika „gurnuto“ je u prijevremenu i invalidsku mirovinu, 200 tisuća na burzu, a omjer je pao na 1,54:1.

Zazvonilo je zvono na uzbunu, slijedila je mirovinska reforma od 1.1.1999. godine. Prihvaćen je tzv. čileanski model neoliberalnoga kapitalizama, koji su nam nametnuli Svjetska banka i Međunarodni monetarni fond. To se opravdavalo teškim stanjem hrvatskih mirovinskih fondova i ovim pogoršanjem omjera osiguranika i umirovljenika. Značajno su pogoršani dosadašnji uvjeti i dosadašnja prava: povećani su uvjeti godina staža sa 60 na 65 godina života, uvedena je višestruko stroža penalizacija, uveden je novi model izračuna mirovina s 10 godina na cijeli radni vijek, postroženi su uvjeti za invalidsku mirovinu, izračunata je aktualna vrijednost mirovine na pokradenu osnovicu (AVM) itd.

S najpovoljnijih 10 godina na cijeli radni vijek

Prema novom Zakonu o mirovinskom osiguranju od 1999. do 2009. svake godine povećavalo se obračunsko razdoblje za izračun mirovine po tri godine, a od 2009. u izračun mirovine ulazi cijeli radni vijek, što je za isti staž i istu plaću svake naredne godine dovelo do nižih mirovina i velikih međusobnih razlika u mirovinama novih umirovljenika. Zbog toga je radna skupina HSU-a kao koalicijski partner HDZ-a (Vladimir Jordan, Silvano Hrelja, Željko Šemper), uz potporu MUH-a (Vladimir Lokmer) i SUH-a (Ivan Nahtigal), u srpnju 2007. u pregovorima s premijerom Sanaderom i potpredsjednikom Polančecom čvrstim argumentima uspjela izboriti dodatak na mirovinu od 4 do 27 posto za „nove“ umirovljenike. Postotak dodatka je bio ovisan o godini umirovljenja, pa je za umirovljene u 1999. godini postotak dodatka iznosio četiri posto, za umirovljene u 2000. postotak je bio 8,4 posto, u 2001. je bio 12 posto, a od 2009. postotak za sve buduće umirovljenike iznosi 27 posto. Danas malo tko od „novih“ umirovljenika zna zašto dobiva taj dodatak, a od 2007. do 2023. na ime tog dodatka „novim“ umirovljenicima je isplaćeno 34,7 milijardi kuna ili 4,6 milijardi eura.

Da nije bilo tog dodatka mirovine „novih“ umirovljenika danas bi bile gotovo na razini četvrtine prosječne plaće! Ovim dodatkom od 4 do 27 posto dijelom je ispravljena diskriminatorna i neustavna odredba o obračunskom razdoblju za „nove“ umirovljenike, a isplatom tog dodatka smanjila se i prevelika razlika od 35 posto iz 2006. na još uvijek veliku sadašnju razliku od 19 posto prema „starim“ umirovljenicima ili na 9,6 posto bez međunarodnih mirovina. To je još uvijek prevelika razlika u mirovinama dviju generacija umirovljenika, jer podaci HZMO-a pokazuju,

da „novi“ umirovljenici imaju duži mirovinski staž od tri godine (31:28)!

Trostruko veća penalizacija prijevremenih mirovina

Penalizacija korisnika prijevremenih mirovina je mjera destimulacije preranog odlaska u mirovinu, ali Zakon o mirovinskom osiguranju ne razlikuje korisnike koji su dragovoljno otišli u takvu mirovinu i one koji su ostali bez radnog mjesta u svojim 50-im godinama života bez nade da pronađu novi posao do uvjeta za starosnu mirovinu. Kazna za umirovljenje prije ostvarenog uvjeta godina života za starosnu mirovinu do kraja 1998. godine iznosila je 6,65 posto, ukidala se u 60. godini života, a od 1.1.1999. prema odredbama ZOMO-a u reformi je trostruko povećana na 18 posto, da bi je SDP (Davorko Vidović) 2001. dodatno povećao na 20,4 posto. Partneri HSU, MUH i SUH 2007. privremeno su uspjeli smanjiti postotak na maksimalnih devet posto retroaktivno(?) za sve umirovljene od 1.1.1999. godine, da bi ga premijerka Kosor dolaskom krize 2009. natrag vratila na 20,4 posto. Najgore od svega je što je to gubitak petine mirovine do kraja života, ali i činjenica da većini tih umirovljenika **odlazak u prijevremenu mirovinu nije bio njihov izbor, već jedini izlaz preživljavanja.**

U mirovinskoj reformi od 1.1.2018. penalizacija je smanjena na 18 posto, ali je nakon sindikalnog referenduma „67 je previše“ postotak smanjen na sadašnjih 12 posto. Prijedlog svih umirovljeničkih stranaka i udruga je ukidanje doživotne penalizacije nakon 65. godine života, jer ovaj „danak“ prijevremenog umirovljenja je i preplaćen! Praktički gledano, korisnici prijevremenih mirovina kažnjeni su dvaput: prvo, kad su ostali bez radnog mjesta i drugi put kad su kažnjeni oduzimanjem dijela zarađene mirovine do kraja života. Osim toga u sustavu penalizacije danas postoje četiri režima penalizacije s obzirom na godine umirovljenja: 1999.-2010. maksimalna penalizacija iznosi 9 posto, 2010.-2013. iznosi 20,4 posto, 2014.-2018. iznosi 19,2 posto, a od 2019. nakon referenduma iznosi 12 posto!

Smrt je još uvijek tabu tema

◆ **Hrvatska je ove godine po prvi puta 11. svibnja 2024. obilježila Nacionalni dan palijativne skrbi, sukladno lanjskoj odluci Hrvatskog sabora. Tko je pokrenuo takvu inicijativu i koliko je držite značajnom?**

Apsolutno podržavam i pozdravljam inicijativu kojom će se svake godine u Republici Hrvatskoj 11. svibnja obilježavati Nacionalni dan palijativne skrbi, a na temelju odluke Hrvatskog sabora koja je jednoglasno usvojena na 19. sjednici, 15. prosinca 2023. godine. Mislim da je jako dobro što je o ovoj problematici raspravljao Hrvatski sabor, iako smatram da je takvih rasprava i dalje premalo. Kako najbolje moguće skrbi o potrebitima, a osobito o onima koji imaju uznapredovale neizlječive bolesti s očekivanim smrtonosnim ishodom, trebalo bi biti vrlo važna tema o kojoj se raspravlja u svim vodećim nacionalnim institucijama i organizacijama. Činjenica da je ovo prvo obilježavanje Nacionalnog dana palijativne skrbi okupilo tisuće ljudi u brojnim hrvatskim mjestima samo pokazuje da su ljudi u zajednici toga svjesni i da očekuju veću pozornost prema ovom problemu.

Skrb kao ogrnuti plašt

◆ **Palijativna skrb je ukupna skrb za pacijenta čija bolest više ne reagira na bilo kakve postupke liječenja, međutim, poznato je da postoji više razina palijativne skrbi. Možete li nam to pojasniti?**

Medicinu dijelimo na preventivnu, kurativnu i palijativnu. U medicini možemo potpuno izliječiti rijetko, liječiti možemo često, ali skrbiti moramo uvijek. U tom kontekstu, palijativna skrb je aktivan i sveobuhvatan pristup prema osobama koje imaju uznapredovale neizlječive bolesti sa očekivanim smrtonosnim ishodom i članovima njihovih obitelji. Govorimo o obliku skrbi, koji obuhvaća kontrolu tjelesnih, psihičkih, socijalnih i duhovnih simptoma kao i psihosocijalnu potporu obitelji i kontinuiranu komunikaciju.

Osobe kojima se pruža palijativna skrb istovremeno često imaju i još neki oblik liječenja, a i oni trebaju brojne preventivne mjere. Znači, nećemo osobi koja ima neizlječivu uznapredovalu bolest prekinuti preventivne mjere (npr. cijepljenje) ili stati s kurativnim liječenjem dokle god je to moguće i potrebno. Zato i ne volim kada se govori o palijativnom pacijentu, već o osobi kojoj treba palijativna skrb. Cilj je, kao što i sama riječ palijativni znači (pallium, palliare-plašt, zaogrnuti) pomoći osobi da kroz ublažavanje simptoma ima bolju kvalitetu života te pomoći članovima obitelji da se bolje suočavaju sa cijelom situacijom od dijagnoze do žalovanja nakon smrti bolesnika.

S obzirom na razine, razlikujemo palijativni pristup, opću palijativnu skrb, specijalističku palijativnu skrb i centre izvrsnosti. Što to pojednostavljeno znači? To znači da svi zdravstveni profesionalci moraju znati osnovne koncepte palijativne skrbi (palijativni pristup) te da oni profesionalci koji češće rade s ovakvim pacijentima moraju imati brojne vještine za ublažavanje simptoma (npr. onkolozi, neurolozi, pulmolozi, kardiolozi, specijalisti obiteljske medicine i dr.), a što nazivamo općom palijativnom medicinom. Ako se profesionalci u svom radu puno radno vrijeme bave samo palijativnom skrbi u zasebnim jedinicama (mobilni timovi, odjeli, dnevne bolnice...), onda govorimo o specijalističkoj razini. Ako se npr. stvori odjel u kojem borave samo bolesnici koji imaju

uznapredovalu i neizlječivu onkološku bolest, onda to može postati centar izvrsnosti za onkološku palijativnu skrb i mjesto edukacije za studente i druge profesionalce. Što se tiče razlike između suportivne i palijativne skrbi, ona se odnosi na prognozu osobe kojoj se pruža. Na primjer, sve pacijentice s rakom dojke i dosta dobrom prognozom trebaju suportivno (potporno) liječenje, jer i kod njih je važna psihološka podrška, ublažavanje simptoma, rad na socijalnim pitanjima i sl. Međutim, ako je prognoza loša i bolest progredira i vodi prema smrti, onda trebamo palijativnu skrb.

Zakon bez hospicija

◆ **Hrvatska nema strategiju na nacionalnoj razini za razvoj palijativne skrbi, zadnji takav dokument je istekao prije četiri godine? Poznato nam je da ipak postoje planovi razvoja palijativne skrbi na području nekih županija i gradova. Kako ocjenjujete takvu situaciju i što biste Vi predložili kao prioritetne korake u regulaciji strateških okvira?**

Predložila bih da se hitno donese novi Nacionalni program razvoja palijativne skrbi za razdoblje od idućih nekoliko godina, a sukladno i Nacionalnoj strategiji razvoja zdravstva RH. Nemamo tu vremena za čekanje i odgađanja, jer je to prevažna tema, a i razvoj palijativne skrbi u lokalnoj zajednici ovisi o nacionalnim dokumentima. Prema prvom nacionalnom strateškom planu i drugim izglasanim dokumentima, svaka županija je morala oformiti županijski tim za razvoj palijativne skrbi i predstaviti projekt razvoja iste u lokalnoj zajednici.

Neke su županije to izvrsno napravile još prije deset godina, a neke nisu nikada. Svaki hrvatski državljanin mora imati osiguranu palijativnu skrb. Radi se o jednom od temeljnih ljudskih prava. Danas nitko ne bi smio trpjeti intenzivnu bol ili se mučiti zbog malnutricije, dehidracije, velike psihološke patnje i sl., jer imamo vrlo efikasne metode za ublažavanje ovih simptoma.

Za mene je zbog toga nedopustivo da imamo toliko velike razlike između pojedinih županija i da dostupnost skrbi ovisi o tome gdje netko živi. Također, treba ujednačiti edukaciju na svim razinama, odrediti rokove u kojima će županije izraditi svoje projekte, maksimalno iskoristiti fondove Europske unije, stvarati nastavne baze sukladno svim kriterijima i naravno povećati broj jedinica palijativne skrbi.

Uvela bih pojam hospicij, jer mi nije jasno zašto ga naš zakon još ne poznaje kad ga poznaje cijeli svijet kao zdravstvenu ustanovu u kojoj borave osobe pri kraju života. Mislim da treba puno više raditi i na obavješćivanju hrvatske šire javnosti, koja često miješa pojmove. Posebno mi je žao kad se počne o palijativnoj skrbi govoriti samo u kontekstu starijih osoba, jer se zdravljem starijih osoba bavi gerijatrija, a samo jedan dio njih treba i palijativnu skrb, dok istovremeno imamo i djecu i osobe svih dobi koje trebaju palijativnu skrb. Treba mijenjati pravilnike, osigurati dostupnost 24 sata 7 dana u tjednu, stimulirati profesionalce kvalitetnim plaćama i niz drugih stvari. Puno je posla, treba zasukati rukave i raditi.

Samo kamen temeljac

◆ **Hospicijska skrb, pak, označava terminalnu skrb, odnosno pomoć u dostojanstvenom umiranju. U Hrvatskoj**

postoje tri hospicija s vrlo malo raspoloživih kreveta, te uglavnom u suradnji s crkvom (npr. Pula, Rijeka). Zašto Zagreb kao glavni grad nema hospicij? Kolika je stvarna potreba za takvim ustanovama?

Očito je smrt tabu u brojnim glavama i nadam se da ćemo to uskoro promijeniti. Do tada hospicije u Hrvatskoj nazivamo ustanovama za palijativnu skrb. Imamo ih apsolutno premalo i treba ih hitno graditi. U brojnim zemljama u Europi i svijetu svaki kvart u gradu ima bar po jedan hospicij, u kojem je najčešće smješteno oko 15-20 bolesnika i iz kojeg odlaze palijativni timovi u kuće bolesnika i uz podršku stotina volontera. Zagreb je poseban slučaj i nadam se skorom rješenju, jer su potrebe ogromne. Do sada je, koliko mene sjećanje služi, barem desetak puta u zadnjih 30 godina stavljen kamen temeljac za izgradnju hospicija, a još ga nema. Sada znam za nekoliko inicijativa i nadam se da ćemo do 2030. godine imati deset hospicija, a da ne govorim da smo zemlja bez hospicija za djecu.

A domovi zdravlja?

◆ U Hrvatskoj postoje tek poneke palijativne ustanove (npr. Novi Marof, Klenovnik), no većinom funkcioniraju manji odjeli ili tzv. palijativni kreveti, koji su zapravo "ukradeni" bolnički kreveti, dok većina bolnica uopće nemaju palijativne krevete. Čuli smo da se palijativna skrb nastoji organizirati i na razini nekih domova zdravlja. Koliko doista imamo kapaciteta na raspolaganju?

Nemam zadnje podatke, jer sam samo član Povjerenstva MiZ za palijativnu skrb. Koliko mi je poznato, u Hrvatskoj u 29 bolnica ima 363 kreveta za palijativne bolesnike, a slažem se da je ovaj pojam „palijativnih kreveta“ isto tako nespretan. Što znači da su na nekom odjelu bolnice dva palijativna kreveta. Ništa. Potrebni su odsjeci, odjeli, zavodi pa i klinike palijativne medicine, kao zasebne jedinice koje imaju svoje normative i svoje standarde, kako je to i uređeno u preko sto zemalja u svijetu. Mislim da je odlična ideja iskoristiti kapacitete sta-

cionara domova zdravlja za palijativne jedinice. Uostalom, imamo svijetle primjere toga npr. u Splitskoj županiji, a odlično je što su u sklopu domova zdravlja, u blizini kuće bolesnika i uz brojne profesionalce koji rade u domu zdravlja. Meni je posebno bolna tema Domova za stare i nemoćne, jer i tamo treba uvesti palijativu skrb za korisnike koji ju trebaju. Treba povezivati zdravstvo i socijalnu skrb. Ne izmišljam ja tu ništa novo, to je standard u cijelom suvremenom svijetu i zna se kako se to radi.

Mobilni timovi bez standarda

◆ U Hrvatskoj navodno djeluju 42 mobilna palijativna tima koji su podijeljeni po županijama. Istraživanja su pokazala da postoje razlike u načinu rada tih mobilnih timova, tj. da ne postoji jedinstven standardizirani okvir. Zašto je to tako i koji su najčešći problemi mobilnih timova u palijativnoj skrbi?

Mobilni palijativni timovi su svjetla točka hrvatskog zdravstva, a suočeni su s brojnim problemima. Prema svim standardima, u mobilnom timu bi trebao biti liječnik, medicinska sestra, psiholog i socijalni radnik kao minimum. Naši zakoni i pravilnici često to onemogućavaju na primarnoj razini. Tim po definiciji treba imati troje ili više ljudi i treba pokrivati sve simptome koje susrećemo kod oboljelih. Neki su Domovi zdravlja napravili fantastične iskorake i našli načine da naprave veće timove, uključe volontere i razvijaju odličan sustav skrbi. Neki su zastali u svom razvoju zbog nedostatka kadra, manje motiviranosti u lokalnim vlastima i sl. Problema ima dosta, ali po meni najviše zbog nedostatka jasnih pravilnika, korekcija u zakonima i omogućavanja da se tim složi prema svim kriterijima koje imaju i druge zemlje Europske unije.

◆ Palijativnom skrbi se volonterski bave i brojne udruge i projekti (npr. projekt Zaželi), no najviše korisnika imaju domovi za starije, i to osobito obiteljski i privatni domovi. Pomoć palijativnim bolesnicima u ovim je slučajevima bez nadzora i stručnosti. Što o tome mislite?

Iskreno se divim svakom volonteru u palijativnoj skrbi. Da nije bilo njih i njihovih udruga, pitanje je koliko bi osoba umrlo samo i bez njihove vrijedne podrške. Naravno, volonteri moraju biti educirani i moraju biti pod supervizijom zdravstvenog tima, o tome ne bi trebalo raspravljati. Imamo krasne primjere uključivanja volontera u mobilne timove i na palijativne odjele. Ali sve to mora biti regulirano jasnim ugovorima i smjernicama.

U Hrvatskoj postoji jako puno profesionalaca i volontera koji hoće učiniti više i bolje. Sjeme je posijano i sada treba hitno graditi sustav dalje, ukoliko želimo omogućiti dostojanstven život do kraja. Ovo ne može učiniti nitko sam, nego svi zajedno, i tu moramo biti jednoglasni, baš kao što je i Hrvatski Sabor jednoglasno donio odluku o obilježavanju Nacionalnog dana palijativne skrbi. Ovdje nema mjesta za politička prepucavanja, a osobito ne za neznanje, ovdje je potrebno slušati struku i graditi sustav. Uostalom, svi ćemo mi jednoga dana trebati neki oblik palijativne skrbi na kraju svoga života, kao i naši bližnji, i trebamo danas liječiti i pristupati oboljelima onako kako bismo jednoga dana htjeli da se brine o nama.

Melita Funda

Novi Zakon o privremenom uzdržavanju unučadi - nepotpun

Barem jednom tjedno, na telefon SUH-a, nazove nas neka očajna i ustrašena baka kojoj se, zbog Zakona o privremenom uzdržavanju, iz ionako porazne mirovine, oduzima iznos za plaćanje alimentacije namijenjene unucima ili je utužena. Podjednako često nazivaju nas i oni bake i djedovi koji očekuju sličnu sudbinu jer njihovi su slučajevi u postupku i čini se da ih je sve više.

Radi se o problematici o kojoj smo vas opetovano izvještavali. Zakon donesen 2014. godine, prisilio je bake i djedove na zamjensko uzdržavanje unučadi u slučajevima kada to njihovi direktni potomci, sinovi ili kćeri, zbog nezaposlenosti, bolesti ili zanemarivanja ne čine. U Europi ne postoji slična praksa, taj se Zakon provodi isključivo u Hrvatskoj, zemlji iznimno malih mirovina i umirovljenika u stalnom riziku od siromaštva. Stoga ne čudi što su gotovo sve umirovljeničke platforme osudile ovu praksu, ali trebalo je deset godina i brojne pritužbe da se taj Zakon ponovo uzme na razmatranje, unesu preinake i stavi na prvo javno savjetovanje. Dakle, u fazi smo čekanja novog Zakona koji bi se trebao primjenjivati od iduće godine.

Iskustva ovršenih baka i djedova

Do tada naši telefoni i dalje zvone. Baka iz Zagreba tako nam kroz suze govori kako je osuđena na preživljavanje sa 100 eura mjesečno. Dobro ste pročitali, toliko joj ostane kada namiri ono što je trebao njezin sin. Unuke nije vidjela posljednjih šest godina jer niti jedan zakon bivšu snahu na to ne obvezuje. Gospođa iz malog mjesta u središnjoj Hrvatskoj javlja nam se u strahu jer njen je postupak upravo u tijeku, a ona i njezin muž financijski jedva preživljavaju. Kćer, koja rađa i ostavlja djecu trenutnim partnerima, ne viđa, baš kao ni unuke. Sjećamo se i medijski popraćenog slučaja u kojemu je odrasli sin umirovljenog bračnog para,

poginuo u prometnoj nesreći, snaha je dobila obiteljsku mirovinu, ali joj je sudski odobrena i alimentacija za koju su terećeni baka i djed. Epilog slučaja je nevjerojatan za članicu Europske Unije u 21. stoljeću, jer ovršeni su baka i djed doslovno umrli od gladi.

Školski primjer diskriminacije

Na sve naše primjedbe o nepoštenosti te prakse vlastodržci su nam godinama gotovo posprdno odvrćali da je tek sto pedesetak takvih primjera. One koji od srama ne govore o svojoj situaciji ili pak one koji se još uvijek povlače po sudovima, nisu pribrojali. No, čak i da je samo stotinjak umirovljeničkih obitelji obuhvaćeno tim zakonom, previše je jer umirovljenici iz bitno bogatijih zemalja nemaju obavezu uzdržavanja unuka. Uostalom, apsurdno je da nam Europa pomaže kroz razne fondove, a država potom financijski uništava svoju najranjaviju skupinu. S druge strane, radi se o školskom primjeru diskriminacije jer bake i djedovi ne mogu biti odgovorni za postupke svoje punoljetne djece. Također, prema Konvenciji o pravima djece, roditelji su primarno odgovorni za skrb o djeci, a našim trenutnim zakonom baka i djed preuzimaju tu odgovornost, ako jedan od roditelja to ne može. No, tko može povjerovati da baka i djed mogu biti financijski odgovorni, ako jedan od roditelja to nije.

Alimentacijski fond

Ipak, poboljšanje se nazire. Prema najavama, od strane umirovljeničkih udruga iznuđeni novi Zakon o privreme-

nom uzdržavanju primjenjivati će se od početka iduće godine. Za skupinu onih koji još nisu ovršeni to je sjajna vijest. S druge strane, muke ne prestaju za bake i djedove koji već plaćaju alimentaciju po sudskoj presudi. Da bi ih se oslobodilo te obaveze trebalo bi promijeniti Obiteljski zakon, što nikome od mjerodavnih još nije palo na pamet.

Postoje sramežljive naznake kako će se njihove dosadašnje obveze ubuduće namiriti iz alimentacijskog fonda. Radi se o novosti koja je osmišljena na način da država isplaćuje novac za djecu čiji roditelji ne izvršavaju svoje obaveze, a država će se kasnije namiriti od obveznika uzdržavanja. No, pitanje je tko je obveznik

uzdržavanja, ako je sud u proteklih deset godina u tom smislu presudio više od stotinu baka i djedova. Hoće li se tada ponovno naplaćivati iz njihovih jasnih mirovina?

Umirovljeničke će udruge sigurno i dalje pratiti što se događa u praksi, ali ne zaboravimo da je za ovu promjenu trebalo deset dugih godina i mnogi od ovršenih, nažalost, nisu doživjeli rasplet ove nesretne priče. No, pitanje je hoće li pipa iz koje cure izdašni EU fondovi i dalje teći, ako novac kojim pokušava umirovljenicima omogućiti dostojanstveniju starost, država i dalje bude uzimala.

Barbara Zlatar

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske
Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica
Uređuje: Uredništvo
Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb
 Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.
 Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202
 E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr
Grafički urednik: Zvonko Petrinjak

Tisak: Odranska 18, 10020 Novi Zagreb, mob. 098/704647

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasilu SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet, oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 580 eura; za pola stranice 440 eura i za četvrtinu stranice 290 eura.

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRIOLOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE SRPANJ-KOLOVOZ 2024.

UPRAVNO VIJEĆE HRVATSKOG ZAVODA ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE

25. lipnja 2024. godine održana je 6. redovna sjednica Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO). U nastavku donosimo najvažnije.

Usklađivanje cijene lijekova

Novi lijekovi i nova pomagala na listama HZZO-a

HZZO je proveo postupak godišnjeg usklađivanja cijena lijekova kod ukupno 497 originalnih pakiranja, pri čemu je cijena snižena kod 353 pakiranja lijekova na osnovnoj listi lijekova te kod 144 pakiranja lijekova na dopunskoj listi lijekova.

Za 10 lijekova, koji su s dopunske liste lijekova premješteni na osnovnu listu lijekova HZZO-a,

osigurane osobe više neće plaćati sudjelovanje u cijeni lijeka, a za 134 lijeka na dopunskoj listi lijekova smanjen je iznos sudjelovanja u cijeni lijeka koji su obvezne snositi osigurane osobe.

U redovnoj proceduri na liste lijekova HZZO-a su stavljene generičke paralele već postojećih lijekova, a od novih lijekova na listu su stavljeni sljedeći lijekovi:

- enkorafenib i binimetinib, koji se koriste u kombinaciji za liječenje melanoma stadija III c kod kojih je dokazana BRAF V600 mutacija
- tucatinib za 2. liniju liječenja HER2 pozitivnog metastatskog raka dojke s aktivnim moždanim presadnicama.

Također, u redovnoj proceduri su na liste ortopedskih i drugih pomagala HZZO-a stavljena pomagala nove generacije za kontrolu šećerne bolesti i pomagala za peritonejsku dijalizu, a od novih pomagala stavljena su pomagala iz podskupina stopala, navlake zapatrljak i ulošci za proteze različitih proizvođača kao dijelovi proteza za noge.

IZ SADRŽAJA:

- Usklađivanje cijena lijekova
- Novi lijekovi i nova pomagala na listama HZZO-a

IZVJEŠĆE O RADU SEKTORA KONTROLE U 2023. GODINI

(2. dio)

(Nastavak iz prethodnog broja)

Kontrolori Odjela za vanjski nadzor i kontrolu Regionalnog ureda HZZO-a u Splitu u 2023. godini proveli su prema Planu i programu za 2023. jednu (1) sveobuhvatnu kontrolu opće bolnice, pet (5) sveobuhvatnih kontrola isporučitelja ortopedskih i drugih pomagala, dvije (2) kontrole ljekarničkih ustanova/ljekarni privatne prakse, dvije (2) ordinacije koje provode izvanbolničku specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu, jednu (1) kontrolu specijalne bolnice, jednu (1) kontrolu zavoda za javno zdravstvo i jednu (1) kontrolu doma zdravlja.

Sveukupno, bez kontrola ordinacija na primarnoj razini zdravstvene zaštite, provedeno je svih 13 planiranih sveobuhvatnih kontrola.

Kontrolori Odjela za vanjski nadzor i kontrolu kod ugovornih subjekata HZZO-a proveli su i 1.674 izvanrednih ciljanih kontrola.

Kontrolori Odjela za vanjski nadzor i kontrolu Regionalnog ureda HZZO-a u Zagrebu u 2023. godini proveli su prema Planu i programu za 2023. godinu 10 kontrola ljekarničkih ustanova/ljekarni privatne prakse, tri (3) kontrole isporučitelja ortopedskih i drugih pomagala, jednu (1) kontrolu opće bolnice, dvije (2) kontrole doma zdravlja, jednu (1) kontrolu zavoda za hitnu medicinu, jednu (1) kontrolu specijalne bolnice, jednu (1) kontrolu zavoda za javno zdravstvo i tri (3) kontrole ordinacija koje provode specijalističko - konzilijarnu zdravstvenu zaštitu.

Sveukupno, bez kontrola ordinacija na primarnoj razini zdravstvene zaštite, provedene su sve 22 sveobuhvatne planirane kontrole.

Kontrolori Odjela za vanjski nadzor i kontrolu kod ugovornih subjekata HZZO-a proveli su i 3.502 izvanrednih ciljanih kontrola.

Nastavno navedenom, može se zaključiti kako je u 2023. godini izvršenje Plana i programa zadovoljavajuće.

3.1.2. Postupanje po predstavkama osiguranih osoba HZZO-a Zavoda

Služba za kontrolu je u 2023. godine zaprimila 1.530 predstavki osiguranih osoba na postupanje ugovornih subjekata HZZO-a.

Postupanjem po zaprimljenim predstavkama utvrđeno je kako su 732 predstavke bile osnovane, dok se po preostalim 798 predstavki postupalo.

U 223 zaprimljene predstavke, a koje su se odnosile na otežanu dostupnost odnosno nemogućnost uspostavljanja pravovremenog kontakta s ordinacijama primarne zdravstvene zaštite (u daljnjem tekstu: PZZ), postupalo se

na način da su radnici HZZO-a odmah provjerali navode iz predstavki, stupali u kontakt s ordinacijama PZZ-a (telefonom ili elektroničkom poštom), obavještavali liječnika-nositelja tima o potrebi povratnog poziva prema pojedinoj osiguranoj osobi HZZO-a te o utvrđenom obavještavali, odnosno povratno odgovarali osiguranim osobama.

Za 575 zaprimljenih predstavki provedene su kontrole temeljem pritužbi osiguranih osoba u kojima u 386 provedenih kontrola nije utvrđeno kršenje ugovornih obveza, dok je u 189 provedenih kontrola potvrđeno kršenje ugovornih obveza ugovorenih subjekata HZZO-a, vezano uz otežano ostvarivanje prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja osiguranih osoba HZZO-a (nepoštivanje propisanog radnog vremena od strane ugovornih subjekata HZZO-a, nepravilnosti u vođenju privremene nesposobnosti odnosno spriječenosti za rad osiguranika, nepravilnosti pri vođenju Liste čekanja, neopravdana naplata zdravstvene zaštite pokrivena obveznim zdravstvenim osiguranjem i drugo).

U provedenim kontrolama ugovornih subjekata HZZO-a izrečene su 133 opomene, 40 opomena s ugovorenom novčanom kaznom, 11 opomena s naknadom štete, četiri (4) opomene s naknadom štete i novčanom kaznom te je pokrenut jedan (1) postupak za raskid ugovora.

3.2. Primarna razina zdravstvene zaštite

Nadzor i kontrola ugovornih obveza na razini primarne zdravstvene zaštite provodi se, kao što je uvodno naznačeno, redovno i izvanredno. Redovni, odnosno planirani nadzorni i kontrolni poslovi obuhvaćaju sveobuhvatnu/djelomičnu kontrolu rada i izvršavanja ugovornih obveza pojedinog ugovornog subjekta ili trajni nadzor nad pojedinim poslovnim procesima, dok se izvanredne kontrole provode prema uočenim ili trenutno nastalim poteškoćama u ostvarivanju prava osiguranih osoba HZZO-a na zdravstvenu zaštitu iz obveznoga zdravstvenog osiguranja odnosno osnovom saznanja o možebitnom kršenju ugovornih obveza.

Nadzorni i kontrolni poslovi na razini primarne zdravstvene zaštite provedeni u 2023. godini odnosili su se prvenstveno na kontrole opravdanosti (medicinske indiciranosti) PNR-a, odnosno kontrole zbog visoke stope PNR-a, potom kontrole radnog vremena ordinacija, kontrole provedene temeljem pristiglih predstavki osiguranih osoba, kontrole provođenja zdravstvene njege u kući, kontrole vezane za nepravilno ispostavljanje računa HZZO-u (preklapanje računa, prihodovanje i drugo),

- izvješće o radu sektora kontrole u 2023. godini

- Postupanje po predstavkama osiguranih osoba

pravilno vođenje medicinske dokumentacije, kontrole vezane za osiguranje zamjene za vrijeme opravdane odsutnosti članova tima, kontrole kadrovskog normativa, propisivanje ortopedskih i drugih pomagala, naplatu sudjelovanja osiguranih osoba u troškovima zdravstvene zaštite na primarnoj razini zdravstvene zaštite te kontrole propisivanja lijekova na recept.

Posebna pozornost HZZO-a usmjerena je na kontrolu PNR-a, odnosno na kontrolu i ocjenu opravdanosti (medicinske indiciranosti) PNR-a osiguranika HZZO-a.

Razlozi za organiziranje i provođenje velikog broja ovih kontrola ogledaju se u prioritetoj zadaći HZZO-a da se stopa PNR-a u Republici Hrvatskoj uravnoteži i objektivizira u odnosu na epidemiološke, morbiditetne i druge karakteristike radno aktivne populacije, odnosno da se utvrdi prestanak svih PNR-ova koji neopravdano dugo traju, za što su počevši od 1. travnja 2023. godine, uz izabrane liječnike neposredno ovlaštene i liječnici kontrolori HZZO-a.

Na razini primarne zdravstvene zaštite u 2023. godini provedeno je ukupno 11.675 kontrole.

3.2.1. Stope PNR-a

Ukupna stopa PNR-a u razdoblju siječanj – prosinac 2023. godine iznosila je 3,68; od toga 1,86 na teret poslodavca, a 1,82 na teret HZZO-a.

U istom razdoblju 2022. godine ukupna stopa PNR-a bila je 4,12; od toga 2,17 na teret poslodavca, a 1,95 na teret HZZO-a.

Iz navedenog proizlazi kako je u razdoblju siječanj – prosinac 2023. godine u odnosu na isto razdoblje 2022. godine ukupna stopa PNR-a bila manja za 10,7 %, odnosno stopa PNR-a na teret poslodavca bila je manja za 14,3 %, dok je na teret HZZO-a bila manja za 6,7 %.

Ako se usporede i drugi pokazatelji o PNR-u u razdoblju siječanj – prosinac 2023. godine u odnosu na isto razdoblje 2022. godine dolazi se do sljedećih rezultata:

- broj dana PNR-a manji je za 1.846.753 dana, a broj dnevno bolesnih manji je za 5.698 (u razdoblju siječanj – prosinac 2023. godine ukupan broj dana – 19.811.999 i 63.499 dnevno bolesnih; u istom razdoblju 2022. ukupan broj dana – 21.658.752 i 69.197 dnevno bolesnih).

Također, ako se promatra ukupan broj dana PNR-a i broj radno aktivnih osiguranika (1.724.378) proizlazi kako je u razdoblju siječanj – prosinac 2023. godine prosječno trajanje PNR-a po osiguraniku iznosilo 11 dana, odnosno manje za dva (2) dana u odnosu na 2022. godinu kada je iznosilo 13 dana.

Nadalje, usporedbom ukupnog broja dana PNR-a i ukupnog broja slučajeva dolazi se do zaključka kako je prosječno trajanje PNR-a po slučaju u 2023. godini iznosilo 13 dana, isto kao i u 2022. godini.

Ukupni broj dana izolacije u 2023. godini bio je 4.649, a ukupni broj slučajeva 471, što je u odnosu na 2022. godinu pad za 47.758 slučajeva ili 99 % manje slučajeva te pad za 281.820 dana ili 98 % manje dana.

Ukupna stopa PNR-a u razdoblju siječanj – prosinac 2023. godine bila je najniža u Područnoj službi Dubrovnik i iznosila je 2,68; u Područnoj službi Požega 2,93, u Područnoj službi Slavonski Brod 3,02; u Područnoj službi Šibenik 3,11 te u Područnim službama Virovitica i Koprivnica 3,14.

Najviša stopa PNR-a zabilježena je u Regionalnom uredu Rijeka i iznosila je 4,11; zatim u Regionalnom uredu Zagreb 4,09, u Regionalnom uredu Split 3,92; u Područnoj službi Gospić 3,86 i u Područnoj službi Krapina 3,81.

Pad ukupne stope PNR-a u razdoblju siječanj – prosinac 2023. godine u odnosu na isto razdoblje 2022. godine bilježe sve područne službe, dok je najveći pad ukupne stope PNR-a u promatranom razdoblju zabilježen u Područnoj službi Pazin (s 4,22 na 3,43), Područnoj službi Čakovec (s 4,39 na 3,75), u Područnoj službi Krapina (s 4,33 na 3,81), Područnoj službi Sisak (s 4,24 na 3,73) i Područnoj službi Šibenik (3,61 na 3,11).

Stopa PNR-a temeljem ozljeda na radu i profesionalnih bolesti u 2023. godini iznosila je na razini Republike Hrvatske 0,14 i jednaka je kao i u 2022. godini. Najviša je bila u Regionalnom uredu Osijek 0,18, Regionalnom uredu Zagreb 0,17, Regionalnom uredu Rijeka 0,16 te Područnim službama Čakovec i Virovitica 0,15, dok je najmanja bila u Područnoj službi Dubrovnik 0,07 te Područnim službama Karlovac, Slavonski brod, Koprivnica i Šibenik 0,08.

(Nastavak u idućem broju)

- Primarna razina zdravstvene zaštite

- Ukupne stope PNR-a

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija

Margaretska 3, 10000 ZAGREB

www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.

Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med. spec., zamjenica ravnatelja HZZO-a
Martina Furlan, dipl. iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979

za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

Iz Izvješća o radu i poslovanju HZMO-a za 2023.

Na 39. sjednici održanoj 18. lipnja 2024. Upravno vijeće HZMO-a donijelo je Izvješće o radu i poslovanju Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje za 2023. te ga uputilo Hrvatskom saboru na prihvaćanje. Predmet godišnjeg izvješća Zavoda je obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti i rad Zavoda. Poslove iz svoje mjerodavnosti Zavod je i u protekloj godini obavljao u skladu s propisima te Financijskim planom i Godišnjim planom rada Zavoda za 2023. koje je donijelo Upravno vijeće Zavoda.

Na dan 31. prosinca 2023. u Zavodu je bilo evidentirano **1 225 246 korisnika mirovine i 1 648 877 osiguranika**, a omjer između te dvije skupine bio je **1 : 1,35** (u 2021. godini omjer je bio 1 : 1,28, a u 2022. bio je 1 : 1,31).

Ukupni prihodi i primici Zavoda iznosili su 7,476 mlrd. EUR, a rashodi i izdaci 7,472 mlrd. EUR. Rashodi za mirovine i mirovinska primanja iznosili su 7,212 mlrd. EUR, odnosno 99,8 % planiranih rashoda i u odnosu na 2022. godinu veći su za 16 %.

Od 1. siječnja 2023. mirovine su usklađene za 5,37 %, a od 1. srpnja 2023. za 8,42 % (ukupna godišnja stopa usklađivanja mirovina bila je 14,16 %).

Prosječna sveukupna mirovina (mirovine ostvarene prema ZOMO-u, mirovine Hrvatske vojske, hrvatskih branitelja i Hrvatskog vijeća obrane), bez mirovina ostvarenih primjenom uredbi Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti i međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju, umanjena za porez i prirez, za prosinac 2023. iznosila je 551,42 EUR, a udio te mirovine u netoplaći iznosio je 46,3 %.

Prosječna starosna mirovina (ostvarena prema ZOMO-u) za prosinac 2023., bez mirovina ostvarenih primjenom uredbi EU i međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju, umanjena za porez i prirez, iznosila je 547,37 EUR ili 45,96 % prosječne netoplaće.

Prosječna starosna mirovina (ostvarena prema ZOMO-u) određena na temelju mirovinskog staža od 40 i više godina, bez mirovina ostvarenih prema uredbama EU i međunarodnim ugovorima o socijalnom osiguranju, umanjena za porez i prirez, za prosinac 2023. iznosila je 816,88 EUR ili 68,59 % prosječne netoplaće.

U 2023. godini ukupno su evidentirana **43 073 korisnika koja su prvi put ostvarila pravo na mirovinu** (33 958 starosnih i prijevremenih starosnih mirovina, 2 090 invalidskih mirovina i 7 025 obiteljskih mirovina), što je **smanjenje od 14,88 %** u odnosu na 2022. godinu, kada su evidentirana 50 604 nova korisnika.

Prosječan mirovinski staž korisnika starosne mirovine iznosi 32 godine, korisnika prijevremene starosne mirovine 36 godina, korisnika invalidske mirovine 22 godine, a prosječan mirovinski staž na temelju kojeg je određena obiteljska mirovina iznosi 28 godina. Prosjek mirovinskog staža svih korisnika mirovina ostvarenih prema ZOMO-u iznosi 31 godinu, a u posljednjih deset godina prosječni mirovinski staž povećao se za dvije godine. U ukupnom broju korisnika mirovina prema ZOMO-u, najveći broj korisnika je u dobnoj skupini od 65 do 69 godina (274 044 korisnika odnosno 24,25 %), udio korisnika u mlađim dobnim skupinama blago se smanjuje, a istodobno se povećava udio korisnika u starijim dobnim skupinama. Takav trend očekuje se i ubuduće, zbog starenja stanovništva i smanjivanja broja stanovnika u mlađim dobnim skupinama. Značajna novina u mirovinskom sustavu koja je uvedena u 2023. godini odnosi se na **uvođenje novog modela obiteljskih mirovina**, koji je omogućio korištenje osobne i dijela obiteljske mirovine. Ukupan broj korisnika koji je u 2023. godini ostvario pravo na isplatu osobne (starosne ili invalidske) mirovine i dijela obiteljske mirovine iznosio je 96 555, što predstavlja 7,88 % svih korisnika mirovina.

Okončani pregovori o sklapanju Ugovora o socijalnoj sigurnosti između R Hrvatske i R Kosovo

U Prištini je 19. i 20. lipnja 2024. održan posljednji krug pregovora o sklapanju Ugovora o socijalnoj sigurnosti između R Hrvatske i R Kosovo. Hrvatsko izaslanstvo predvodila je gđa Melita Čičak, ravnateljica Uprave za mirovinski sustav u Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, a kosovsko g. Drinas Zeqiraj, iz Ministarstva financija, rada i transfera.

Pregovori su protekli u prijateljskom ozračju te su obje strane usuglasile sve odredbe Ugovor kao i Administrativnog sporazuma za primjenu Ugovora. Nakon uspješno okončanih pregovora na razini stručnih timova, slijedi potpisivanje Ugovora te postupci potvrđivanja u parlamentima objiju država.

Stupanjem na snagu Ugovora o socijalnoj sigurnosti omogućit će se koordinacija nacionalnih mirovinskih sustava, odnosno očuvanje prava iz mirovinskog osiguranja osoba koje su bile zaposlene i osigurane u obje države ugovornice.

invalidskog osiguranja te iskustva i informacije o modelima i izazovima u elektroničkoj razmjeni podataka među nositeljima osiguranja.

Kao i do sada, ovaj Susret bio je prilika za dodatno unaprijeđenje uspješne dugogodišnje međusobne suradnje, na korist zajedničkih korisnika i osiguranika.

Održani Međunarodni savjetodavni dani HZMO-a i DRV-a

U organizaciji njemačkog nositelja za mirovinsko osiguranje (*Deutsche Rentenversicherung Baden Württemberg*) u gradu Karlsruhe su od 11. do 13. lipnja 2024. održani Međunarodni savjetodavni dani na kojima su predstavnici HZMO-a, u suradnji s njemačkim predstavnicima, zainteresiranim strankama odgovarali na pravna pitanja i pružali informacije vezane za ostvarivanje prava iz hrvatskog i njemačkog sustava mirovinskoga osiguranja.

Tijekom tri dana savjetovanja stranke su dobile savjete vezano uz zakonske uvjete za priznanje prava na davanja prema hrvatskim i njemačkim propisima, informacije o stanju provedbe upravnog postupka u već ranije zaprimljenim zahtjevima kao i mogućnosti isplaćivanja priznatih mirovinskih davanja iz jedne u drugu državu.

Predstavnici njemačke i hrvatske delegacije izrazili su zadovoljstvo zbog konstruktivne suradnje te naglasili da savjetodavni dani pridonose boljoj komunikaciji i koordinaciji rada na provedbi postupaka ostvarivanja prava na mirovinska davanja među dvijema državama.

Održan 14. Susret direktora/ravnatelja fondova/zavoda za mirovinsko i invalidsko osiguranje država nastalih na području bivše SFRJ

U Banji Vrućici - Teslić, od 10. do 12. lipnja 2024. održan je 14. Susret direktora/ravnatelja fondova/zavoda za mirovinsko i invalidsko osiguranje država nastalih na području bivše SFRJ, u organizaciji Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske.

Na Susretu, kojemu je središnja tema bila **Izazovi elektroničke razmjene dokumentacije između nositelja osiguranja - potrebe i mogućnosti bespapirne komunikacije i poslovanja u suvremenom svijetu**, sudjelovali su direktori i ravnatelji nositelja mirovinskog osiguranja regije sa suradnicima. HZMO je zastupao ravnatelj Ivan Serdar sa suradnicima.

Sudionici su razmijenili informacije o aktualnim izmjenama propisa iz područja mirovinskog i

KORISNICI MIROVINA - statistika za svibanj (isplata u lipnju 2024.)

Vrsta mirovine	Broj korisnika	Prosječna netomirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO*		
Starosna mirovina	407 636	589,38 EUR
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	48 547	670,42 EUR
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO-a	64 755	495,94 EUR
Prijevremena starosna mirovina	176 544	533,77 EUR
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	382	527,48 EUR
Invalidska mirovina	87 335	390,67 EUR
Obiteljska mirovina	159 893	450,35 EUR
I. UKUPNO - ZOMO	945 092	534,84 EUR
II. Djelatne vojne osobe - DVO	16 052	751,30 EUR
III. Hrvatski branitelji iz Domovinskog rata - ZOHBDR	71 646	1.137,17 EUR
IV. Pripadnici Hrvatskog vijeća obrane - HVO	7 182	628,50 EUR
SVEUKUPNO I.+II.+III.+IV.	1 039 972	580,33 EUR
Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	91 252	853,45 EUR
Korisnici osnovnih mirovina	17 851	723,90 EUR
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO-u	267 353	366,41 EUR
Korisnici kojima je isplaćena osobna i dio obiteljske mirovine (DOM)	102 243	600,23 EUR

* bez međunarodnih ugovora

Ukupan broj osiguranika	1 721 526
Ukupan broj korisnika mirovine	1 227 174
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika	1:1,40
Prosječna netoplaća u Republici Hrvatskoj za travanj 2024.	1.323 EUR
Prosječna sveukupna starosna mirovina ZOMO korisnika koji su pravo na mirovinu ostvarili u 2024. godini (bez međunarodnih ugovora)	585,32 EUR
Korisnici mirovina - muškarci (46,22%)	567 240
Korisnici mirovina - žene (53,78%)	659 934
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	31 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	73 godine
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2024. godini - ZOMO	34 godine
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2024. godini - ZOMO	64 godine

PULA-POLA

Novi predsjednik

Udruga SUH Pula-Pola održala je Izvještajno-izbornu skupštinu u petak, 24.5.2024. godine. Na Skupštini je podneseno izvješće o radu, financijsko izvješće te izvještaj Nadzornog odbora. Udruga je bila aktivna po pitanju organiziranja izleta. Čak 880 osoba "odradilo" je 33 izleta. Nadalje, 440 osoba boravilo je u toplicama (Istarske toplice, Banja Vručica, Topusko, Laktaši i Varaždinske toplice). Potrebitima je dijeljena jednokratna pomoć u protekloj godini, a odlazilo se u posjet bolesnim članovima u bolnicu, ali i onima koji su bili na kućnom liječenju. Također, održano je i nekoliko stručnih predavanja o zdravstvenim temama. Članovi su dali svoj doprinos u volonterskom radu te sudjelovali na Sportskim igrama Istarske županije u Labinu. Obilježena je i 30. godišnjica djelovanja Udruge, uz uvažene goste iz Italije. Prihvaćen je program rada i financijski plan za narednu godinu.

Za novog predsjednika izabran je Drago Marić, za tajnika

Ružica Blašković, a za blagajnika Radojka Trkulja. U Nadzorni odbor izabrani su Lučo Pavletić, Sonja Nikolić i Marija Lukač. Za delegate u Županijskom povjereništvu SUH-a Istarske županije izabrani su Drago Marić i Mirjana Antolić. Za članove Skupštine SUH-a u Zagrebu izabrani su Drago Marić, Lučo Pavletić i Vesna Grubišić Juhas. Na kraju se delegatima obratio novoizabrani Predsjednik SUH-a Pule sa zahvalom na ukazanom povjerenju i kratkom vizijom što će se raditi u budućnosti.

Naposljetku, 3. lipnja, održan je šesti u nizu ovogodišnjih sastanaka umirovljenika ogranka Bolnice i Istarskih domova zdravlja SUH-a Pula-Pola. Uvažena članica Ljubomira Radolović, dr. med., do mirovine ravnateljica Zavoda za javno zdravstvo Istarske županije, tom je prilikom održala predavanje o Dramskoj i plesnoj radionici za starije, koja se po prvi put održavala u prostorijama Istarskog narodnog kazališta Pula.

Najstarija članica, Vasiljka Novković, počastila je sve prisutne kolačima i pićem za svoj 90. rođendan. Ugodno druženje nastavilo se u obližnjem kafiću, uz obećanje da će se od rujna, nakon ljetne pauze, nastaviti sastanci ponedjeljkom u prostorijama ogranka.

Silvano Jelenić

MEDULIN Creska idila

Članovi Podružnice SUH Medulin posjetili su otok Cres, naš najveći, a nakon Hvara i najdulji otok. U utorak, 4. lipnja 2024. godine 80-ak članova uputilo se u Rabac odakle su se brodom prevezli na Cres. Izletnici su prvo uživali u vođenom razgledu grada Cresa, a nakon toga su ručali na brodu. Uz ručak i živu glazbu, razgovaralo se o creskim znamenitostima, prekrasnim plažama te o zadivljujućem mediteranskom raslinju koje raste na tom otoku. Nakon ručka nastavili su u aktivnom modu, naime, krenuli su na panoramsku vožnju sve do Valuna, pitoresknog ribarskog mjesta, smještenog na južnoj obali creskog zaljeva. Jedan dio izletničke grupe odlučio se okupati i proboraviti na plaži, dok je drugi dio uživao u šetnji. Guštalo se i u otočkoj kavi i sladoledu. Creska avantura svakako je napunila baterije članovima SUH Medulin i učinila da barem na kratko zaborave na lokalni sustav koji ne brine dovoljno o dobrobiti umirovljenika. Želja svih umirovljenika iz Medulina je da imaju dostojanstvenu starost u kojoj će moći uživati baš kao na ovom izletu. **V.V.**

SIKIREVCI

Umirovljeničke sportske igre

Uz Dan Općine Sikirevci, 7. lipnja 2024., održane su Umirovljeničke sportske igre u organizaciji Udruge SUH-a Sikirevci. Članovi su se natjecali u u raznim igrama, ali cilj nije bio dobiti pobjednike, već se družiti i zabaviti. Još jednom se potvrdilo da umirovljenike iz Sikirevaca krase zajedništvo unutar Udruge.

DUBROVNIK Na kavi kod Marka Pola

U dubrovačkoj Podružnici SUH-a precizno planiraju izlete i putovanja. Krajem svake kalendarske godine članovi pomno izrade program izleta za cijelu narednu godinu, a onda u skladu s tim programom realiziraju svoje izletničke pohode. Tako su u subotu 15. lipnja 2024. posjetili otok Korčulu. Autobus dobro raspoloženih izletnika, njih 49, stigao je u jutarnjim satima u Orebič, gdje su presjeli na poznati turistički brod Zvijezdu Kvarnera. Na Zvijezdi su doplovili do Korčule. U Korčuli ih je dočekala lokalna vodičkinja i provela ih kroz znamenitosti. Posjetili su Katedralu sv. Marka, jedan od najljepših simbola Korčule. Katedrala je prvo što se može vidjeti kad se uplovljavala u grad. Vidjeli su i Opatsku riznicu sv. Marka i Gradski muzej Korčula.

U rodnoj kući Marka Pola ove je godine posebno zanimljivo, a u što su se članovi Podružnice SUH Dubrovnik mogli osvjedočiti, zato jer Grad Korčula u 2024. godini obilježava obljetnicu rođenja i smrti ovog legendarnog svjetskog putnika i istraživača – 770. obljetnicu njegova rođenja i 700. obljetnicu Polove smrti.

Neobavezni dio za lutanje Korčulom trajao je dva sata. Na povratku u Dubrovnik, izletnici su navratili na poluotok Pelješac, u malo mjesto zvano Kuna. U tamošnjem OPG-u Antunović imali su ukusan ručak, a potom plesnu zabavu uz harmonikaša.

Budući da su toga dana Vatrene igrali prvu utakmicu protiv Španjolaca na EURU 2024., dubrovački SUH-ovci požurili su natrag kući da uspiju pogledati barem drugo poluvrijeme.

M. F.

Izborna skupština uz roštilj

Zagrebačka podružnica SUH-a Kozari bok i putevi održala je Izbornu-izvještajnu skupštinu u srijedu, 19.6.2024. godine. Skupštini je prisustvovalo 40-ak članova SUH-a. Prisutnim članovima predloženo je izvješće o radu Podružnice u 2023. godini te plan i program rada za 2024., što je jed-

noglasno prihvaćeno. Također, reizabrano je Predsjedništvo Podružnice na čelu sa starim novim predsjednikom Mladenom Sertićem. U maniri dobrog domaćina, predsjednik Sertić sve okupljene počastio je hranom s roštilja koju je osobno pripremio. Dobar tek! **M. F.**

UMAG Neistražena Istra

Članovi umaške Podružnice SUH-a istraživali su Istru na izletu, u ponedjeljak, 10.6.2024. Na izlet su krenuli iz Novigrada, uz stajanja u Umagu i Bujama

nakon čega su se uputili u Baredine i posjetili najpoznatiju istarsku špilju. Ugodnom šetnjom, uz stručnu pratnju vodiča, razgledali su podzemni svijet i skulpture koje stvaraju stalagmiti i stalaktiti. Razgledali su prekrasno ukrašenih pet dvorana i stazu do podzemnog jezera na dubini od 60 metara.

Istom prilikom su pogledali izložbu Traktor Story – etno priču posvećenu poljoprivredi. U galeriji Konobon izletnike je oduševio prostor od bijelog istarskog kamena u kojemu su smješteni eksponati vezani za pripremu kruha, maslinovog ulja i vina. Izloženi predmeti su stari originalni alati i pomagala za svakodnevni rad poljoprivrednika ovog kraja. Nešto kasnije je uslijedio posjet Barbanu, mjestu gdje

se održava igra Trka na prstenac. Nakon Barbana, posjetili su Agroturizam Krculi, gdje je održana godišnja Izvještajno-izborna skupština Podružnice SUH-a Umag. Nakon Skupštine je poslužen domaći istarski ručak. Slijedilo je druženje uz muziku i ples.

Izlet je uključio i vožnju prema obližnjem Limskom kanalu sa stankom na vidikovcu, gdje su se mogle degustirati i kupiti domaća rakija, voćni likeri ili specijalna domaća vina. Prema programu put je nastavljen prema Poreču, odnosno Zelenoj laguni, a odatle je nakon kratke pauze uslijedila vožnja brodom do Novigrada. Jugo je učinilo svoje i promijenilo tijek izleta. Povratak kopnom bio je također ugodan. Izletnici su bili zadovoljni što su toga dana doživjeli jedan dio neistražene lijepe Istre.

Marija Pertot

PODSLJEME Telefonska Izborna skupština

Podružnica SUH-a Podsljeme u Zagrebu održala je Izvještajno-izbornu skupštinu putem telefona u subotu, 22. lipnja 2024. Članovi predsjedništva Ivan Ročić, Stjepan Patalen i Darinka Kršić kontaktirali su većinu članova Podružnice, upoznali ih s dnevnim redom, Izvještajem o radu, Financijskim izvještajem i prijedlozima za izbor kandidata za predsjedništvo Podružnice. U razdoblju od 2020. do 2024. smanjio se broj članova, a što znači da je 2023. završena sa samo 30 plaćajućih članova. Ipak, manji broj članova nije utjecao na smanjene aktivnosti.

Pored redovnih mjesečnih okupljanja subotom uz pjesmu i ples, održavala su se druženje četvrtkom uz stolni tenis i

društvene igre. U suradnji sa susjednim podružnicama SUH-a organizirani su izleti u prirodu i na more. Aktivni su članovi sudjelovali na predavanjima u organizaciji SUH-a, te na Sportskim igrama Povjereništva. Program rada Podružnice za naredno razdoblje uključuje povećanje broja članova, sudjelovanje na sastancima te provođenje zadataka i inicijativa iz Sindikata umirovljenika Hrvatske, kao i sve dosadašnje društveno-sportske i zabavne aktivnosti.

U novo predsjedništvo Podružnice izabrani su: za predsjednika Ivan Ročić, za zamjenika predsjednika izabrana je Alberta Kirin, za tajnicu Darinka Kršić, a blagajnik je Stjepan Patalen

VELIKA GORICA

Turopoljska zvona u Novoj Gradiški

Pjevački zbor Turopoljska zvona osnovan je i djeluje pod okriljem podružnice Sindikata umirovljenika Hrvatske iz Velike Gorice. Zbor njeguje višeglasno pjevanje, a poznati su po izvođenju starogradskih i narodnih pjesama. Osim pjevanja, članovima zbora draga su i prijateljska druženja. U srijedu, 19.6.2024. članovi „Turopoljskih zvona“ bili su u prijateljskom posjetu

Udruzi umirovljenika Nova Gradiška. Cjelodnevno druženje odigralo se na izletištu Strmac, gdje se prijateljevalo uz pjesmu i ples, ali i najrazličitije starinske društvene igre. Ugodan dan i lijep dan, dan za pamćenje, prokomentirao je Stjepan Milobara, predsjednik Podružnice SUH-a Velika Gorica.

Hipohondar na pustom otoku je zdrav?

Postoje nevjerojatno velike razlike među ljudima. Intenzitet bola (blag ili jak), o kojem govori pacijent, često nije odraz objektivnog stanja bolesti, koja je tu bol izazvala. Na primjer, istraživači su rendgenski snimili kičme grupe ljudi za koje se znalo da na svojoj kičmi imaju upalne promjene. Tada se od rendgenologa zatražilo da komentiraju te slike i da na osnovi slika procijene ozbiljnost bolesti. No, intenzitet patnji i bolova koje su izražavali pacijenti nije bila u razmjernom odnosu s rendgenskim nalazima.

Do sličnog zaključka se došlo nakon detaljne studije bolesnika koji su bolovali od čira na želucu ili dvanaesniku. Kakvo je stanje bolesti može se procijeniti na osnovi promatranja širine i dubine samog čira. Na osnovi tih parametara može se vidjeti i kako čir reagira na liječenje. Zanimljivo, pokazalo se da postoji velika razlika između stanja čira i izjava bolesnika. U jednoj studiji polovica pacijenata koji su se nakon liječenja i dalje tužili na bolove, nisu više imali čir, dok trećina onih bez simptoma nakon liječenja još su uvijek imali svoj čir na sluznici želuca.

Što povećava ili smanjuje patnju?

Okolnosti u kojima se bol pojavljuje mogu imati ključni utjecaj na to koliko će se bol osjećati. Dobar primjer su informacije prikupljene za vrijeme Drugog svjetskog rata. Vojnici ranjeni u Anziju u Italiji bili su uspoređeni s civilima u Americi koji su zadobili slične ozljede. Tada su istraživači usporedili zahtjev pacijenata za tabletama ili injekcijama protiv bolova. Razlike su bile ogromne. Većina vojnika uopće nije nikad zatražila takva sredstva. Liječnik koji je provodio to ispitivanje smatra da su okolnosti u kojima su se nalazili vojnici bile razlog za njihovu otpornost na bol. Biti ranjen u bitci ima drukčije značenje od onoga kad si ozlijeđen u nekom "civilnom" nesretnom slučaju. Ozljeda vojnika nije neočekivana i nepredvidiva. Osim toga, ona nije ni događaj koji ima i sasvim negativno obilježje; ona znači da ste preživjeli i da kroz izvjesno vrijeme ne morate ići u bitku. Nadalje, biti ranjen u ratu ima i određeno obilježje heroizma.

To je jedan poseban primjer, međutim, postoje i drugi običniji primjeri. Recimo, vi ste pod pritiskom da nešto morate obaviti u određenom roku i upravo tada obolite od jake prehlade. Vjerojatnost je da ćete vaše tegobe i nevolje osjećati znatno većima nego kad bi se nalazili u jednoj opuštenuj situaciji kod kuće.

Ako se bol pripisuje trivijalnom uzroku, ona uopće ne mora biti neugodna, dok bol za koju se zna da joj je polazište neka bolest - ili za koju se misli da dolazi od bolesti - vjerojatno će uzrokovati mnogo više patnji. Obraćanje pažnje na simptome čini da ih se osjeća još težima. Na primjer, pacijenti u zubarskoj stolici izjavljuju da osjećaju mnogo više bolova ako ih se svakih 5 minuta traži da ocijene kako se osjećaju, nego ako to isto ocjenjuju jednom u 30 minuta!

Raspoloženje ima vrlo važan utjecaj na osjet bola. Zabrinutost i tjeskoba čine ljude da se više okreću sebi i to čini simptome zloslutnijima i nametljivijima. Zabrinuti ljudi postaju vrlo oprezni i često pažljivo preispituju svoje tijelo s ciljem pronalaženja bilo čega što nije u redu. Potištenost predstavlja drugačije stanje misli i povećava kod osobe svijest o negativnim osjetima.

Jesu li neki ljudi naprosto osjetljiviji na bol?

To je zanimljivo i vrlo dobro pitanje, ali jako je teško odgovoriti na njega. Je li moguće da se nervni sustavi razlikuju među sobom tako da ono što je za Štefa običan grč, kod Iveka predstavlja veliku bol? Nema jasnog odgovora. Postoje tek neki dokazi da bi to tako moglo biti. Neki su ljudi više nalik onoj kraljevni iz bajke nego drugi.

Tradicionalna psihoanalitička interpretacija - da ljudske reakcije i različiti simptomi imaju podsvjesno značenje i pružaju određeno zadovoljenje - može ovdje donekle vrijediti. Psihoanalitičari ističu da neki hipohondri prolaze kroz život "bombardirajući" druge sa svojim patnjama i tegobama i u isto vrijeme otežavajući ovim drugim pokušaj da im pomognu. Društveno orijentirana interpretacija ukazuje da hipohondri upotrebljavaju fizičke simptome kako bi na neverbalni način kazali drugim ljudima da je nešto krenulo loše u njihovim životima. Ponavljano govoriti drugome o svojim bolovima i patnjama u stvari znači tražiti pomoć. Na taj način, hipohondar traži od drugih poseban obzir - traži pažnju, simpatiju i podršku. Ova interpretacija u biti želi ukazati da ukoliko bi se hipohondar nalazio na nekom pustom otoku - njegovim bi simptomima nestali!

dr. Ivo Belan

Zajedničkim objedom protiv usamljenosti

Dom za starije osobe u Velikoj Britaniji, u okrugu Cheshire, odlučio je obogatiti društveni život svojih korisnika tako da im omogući da se bolje poznaju sa susjedstvom u okolici Doma. Ovakva odluka nije zamišljena samo u korist štićenika Doma, već i svih mještana.

Voditeljica društvenih aktivnosti u Domu za starije osobe, Chloe Cameron, osmislila je zajedničku večeru jednom u tjednu za korisnike doma i ljude koji žive u susjedstvu. Dakle, toga su dana vrata Doma otvorena za sve posjetitelje koji mogu i žele doći i družiti se. Zajednička večera je mjesto okupljanja, upoznavanja i sklapanja novih prijateljstava. Inicijativa se odmah pokazala učinkovitom i trebala bi poslužiti i ostalima kao primjer kako se može povezivati ljude. „Danas je posvuda mnogo usamljenih ljudi, a svi oni koji to nisu trebali bi imati na umu da ima ljudi kojima bi

dobrodošla nova poznanstva i novi prijatelji“, poručuju iz Doma za starije osobe u mjestu Church Lawton.

Melita Funda

Maturanti u podmakloj dobi

„Tražili smo jedni druge, nismo dopustili da nas životne nedaće udalje. I u najtežim vremenima pronalazili smo vrijeme da se sretnemo i popričamo. Mi bivši maturanti...“

U filmu „Muškarci vole plavuše“ ženski glavni lik, koji je glumila Marilyn Monroe, sanjala je o muškarcu koji će joj darovati skupocjeni nakit, te zaključila da su dijamanti svakoj djevojci najbolji prijatelji. U stvarnom životu, dragulji svih vrsta, bili su najdraži prijatelji druge holivudske zvijezde, Elizabeth Taylor! Ali, kao što se u jednoj pjesmi kaže: „Nije u šoldima sve“ danas, u kasnim godinama svog života, razmišlja holivudska filmska zvijezda, Clint Eastwood: „Ne tražite sreću u stanovima ili nakitu. Ne tražite sreću u vilama ili jahtama. Bogatstvo čine zagrljaji i poljupci. Ne tražite luksuz u trgovinama, ne tražite ga u poklonima, ne tražite ga u ispraznim zabavama. Bogat si ako te ljudi vole, ako te poštuju, ako se možeš igrati sa svojim unucima... Sreću i bogatstvo čine male stvari koje se novcem ne mogu kupiti!“

Svake godine, u drugoj polovini mjeseca svibnja, nove generacije maturanata opraštaju se od srednje škole i kreću u jednu novu fazu svog života. Tradicija je da se ponovno okupe nakon pet, deset, petnaest... godina. A kada se približe mirovini, napisano je pravilo da se, s nostalgijom na davne školske dane, okupljaju svake godine krajem svibnja ili početkom lipnja. Taj lijepi običaj njeguje se u mnogim gradovima diljem Hrvatske. Slično je i u mjestima nama susjednih država. Na svečano druženje okupe se bivši maturanti koji sada žive na raznim kontinentima. Tako se, primjerice, tjedan dana prije ovogodišnje norijade, jedna generacija bivših zagrebačkih gimnazijalaca, prisjetila svog „đačkog doba“ od kojeg je prošlo 50 godina. Nekima je od mature prošlo 30, 40, 60... godina. Sve su te godine proletjele kao ptica.

Lijepo je ponovno vidjeti poznata lica, iako su se mnogi promijenili. Zajednička poruka sa svih tih susreta je da svi budu sretni i da ljubav, nada i prijateljstvo traju vječno. Često je prijateljstvo iz tih školskih dana najiskrenije prijateljstvo. Susreti s dragim ljudima iz mladosti, radost, poljupci i zagrljaji se ne mogu nikakvim novcem kupiti. Nedavno, u jednom većem društvu različitih generacija, nakon mog povratka iz rodnog grada gdje sam bila na druženju s bivšim gimnazijskim

kolegama, mnogi su rekli da se i oni svake godine sastaju sa svojom generacijom. Iako su većina danas bake i djedovi, što su stariji, to se više raduju susretima s bivšim školskim kolegama i evociraju uspomenu iz daleke prošlosti. „Od ispita zrelosti prošlo je dugih 60 godina, a nedavnom susretu nazočilo je samo osmero bivših maturanata, jer je većina spriječena teretom godina ili na žalost nisu više među živima, dok je nekima boravište nepoznato,“ rekla je starija gospođa, bivša maturantica jedne zagrebačke gimnazije. Umirovljenik Stjepan dodao je: „Moja generacija, koja je četvrti razred gimnazije završila 1972. godine, nikada

nije zaboravila svoju školu, prijatelje i profesore. Usprkos izuzetno teškim vremenima, koja su iza nas, raseljenošću po svim kontinentima svijeta, veza se održala. Prošlog mjeseca smo se sastali kako bi evocirali uspomene na najljepše životno doba.“

S nostalgijom bivši maturanti, bez obzira koja su generacija, često ponavljaju da su ponosni što su nastavili njegovati ono čemu su ih roditelji i profesori učili, a to je iskreno prijateljstvo. „Tražili smo jedni druge, nismo dopustili da nas životne nedaće udalje. I u najtežim vremenima pronalazili smo vrijeme da se sretnemo i popričamo. Danas su ovdje naše kolege i kolegice iz Australije, Amerike, zemalja Europske Unije, regije. Svi prilagođavamo odmori terminu našeg susreta i to sa zadovoljstvom činimo“, rekla je bivša gimnazijalka Jasmina. Ponekad se dogodi i da ožive neke bivše ljubavi! Danas udovice i udovci često se odluče nastaviti tamo gdje su prekinuli, prije puno desetljeća! Nikada se ne smijemo podcjenjivati i zaboraviti koliko zapravo vrijedimo. Moramo uzeti sve što nam život pruža! Ne smijemo dozvoliti da nam srce ostane neispunjeno.

Ako smo nezadovoljni ponašanjem drugih, pa čak i bliskih osoba, trebamo nešto poduzeti i promijeniti naš život. Mnogi se ljudi ne upuštaju u promjene svoje svakodnevnice iz straha od neizvjesnosti. Boje se zbog sučeljavanja s činjenicom da njima bliski ljudi, primjerice članovi obitelji, nisu zadovoljni takvim razvojem događaja. Oni ne žele da se mijenjate, jer ispunjavate neku ulogu u njihovom životu, koje se ne žele odreći, iako dovoljno ne cijene vašu prisutnost.

Prije puno godina završila sam prvi razred gimnazije u jednom gradu izvan Hrvatske i maturirala u Zagrebu. Zahvaljujući društvenim mrežama pronašli su me bivše kolege iz tog prvog razreda i već nekoliko godina odazivam se njihovom pozivu na druženje. I ovaj put, početkom lipnja, bez dvoumljenja sam na poziv dragih prijatelja otputovala u Tuzlu, grad u susjednoj državi. U toj mojoj generaciji koja je, zasluženo, većinom u mirovini, ima liječnika, znanstvenika, prosvjetnih radnika, novinara, odvjetnika i uspješnih poduzetnika. Tradicija okupljanja bivših maturanata u tom se gradu njeguje već godinama. Krajem svibnja i skoro tijekom cijelog lipnja, grad bude prepun susreta raznih generacija gimnazijalaca, mirisa lipe i priča o djetinjstvu, radostima i tugama, sjećanjima na naše drage kolege kojih više nema. I ove su godine došli iz dalekih krajeva da podijele divna sjećanja na našu mladost i školske klupe.

Okrenete li se oko sebe, posebno na nekoj obljetnici mature, vidjet ćete kako, iako smo svi iste generacije, neki su bolesni, a neki su još vitalni, kako fizički tako i psihički. Čovjek je društveno biće i svi se, bez obzira na godine, moramo što više kretati, družiti s drugim ljudima, a susret s bivšim kolegama iz naše mladosti, s kojima smo dijelili školske klupe, dodatno će u nama pobuditi optimizam i radost.

Drenka Gaković

Mogu li biti mužev punomoćnik?

Pitanje: Muž se zajedno sa mnom brinuo o svom bratu cijeli život jer on nije imao nikoga. Obavljao je poslove za njega, a i sada, kad je brat u domu, brine o njemu. Međutim brat je pod raznim utjecajima odlučio prekinuti odnose sa mojim mužem pa ga je čak i tužio za vraćanje većeg iznosa novca. Mog muža je sve to jako pogodilo i vidim da se ne snalazi u svemu zbog toga. Čak mislim da radi loše stvari za sebe i daje loše upute odvjetniku, to ga sve jako opterećuje i uznemirava. Bojim se da će naškoditi sebi i nama pa bih najradije preuzela sav taj posao, a posebno sudski spor. Ja sam i mlađa, a i profesor sam po struci, pa mi bolje idu administrativne stvari. Mogu li ja biti punomoćnik svoga muža, on bi mi to potpisao? **(I.K. Zagreb)**

Odgovor: Vaš suprug Vam može dati punomoć za obavljanje svakog posla u njegovo ime i za njegov račun. Punomoć koju treba ovjeriti kod javnog bilježnika mora biti sastavljena tako da je u njoj jasno navedeno za koje poslove i radnje ste ovlašteni. Opća punomoć u kojoj piše da ste ovlašteni u njegovo ime i za njegov račun obavljati sve poslove je u redu, ali često nije dovoljna. Zato treba sastaviti punomoć u kojoj se točno navode poslovi. Može se izdati i više specijalnih punomoći. To se posebno odnosi na poslove u vezi vođenja parnice, a izričito glede Vašeg ovlaštenja u vezi angažiranja odvjetnika kojeg savjetujemo uzeti (Vi ne možete biti punomoćnik u parnici), pa vam suprug treba dati punomoć da vi angažirate odvjetnika, tj. vodite te poslove.

Tri godine vodim postupak za mirovinu

Pitanje: Prije tri godine sam podnio zahtjev za mirovinu. Radio sam u Hrvatskoj, ali i u Rumunjskoj. Imam dovoljno staža. U mirovinskom mi stalno objašnjavaju da nisu dobili podatke o mom stažu iz Rumunjske i da nisu dobili ispunjen neki obrazac bez kojeg ne mogu dalje. Nemam novaca da idem u Rumunjsku to provjeravati ili da angažiram odvjetnika. Kad pitam službenike ili telefonom tražim objašnjenje, stalno kažu da je u postupku. Što da radim? **(I.M., Gospić)**

Odgovor: Savjetujemo Vam da požurivanje postupka uvijek napravite u obliku pisane požurnice i službeno takvu požurnicu predate u spis, bilo putem pisarnice nadležnog ureda Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje kod kojeg vodite postupak, bilo da im preporučeno poštanskom pošiljkom uputite pisanu požurnicu. Usmeno požurivanje postupanja ne ostavlja trag u spisu predmeta, a pisane požurnice predane službeno moraju se uložiti u predmet. Sukladno Zakonu o općem upravnom postupku Vi također imate pravo na žalbu zbog ne donošenja rješenja budući nadležno tijelo nije u zakonskom roku od maksimalno dva mjeseca odlučilo o vašem zahtjevu. Svakako savjetujemo da komunikaciju

sa uredom HZMO-a obavljate pisanim putem i barem požurujete njihov rad. Njihova je obveza da požuruju službe u Rumunjskoj radi odgovora.

Nasljeđivanje očuha

Pitanje: Moj očuh je napisao vlastoručnu oporuku kojom mi ostavlja suvlasništvo stana. Može li to jer, moja majka s njim ima i sina, mog polubrata, kojem on ne želi ostaviti ništa, kao ni našoj majci. Vrijedi li takva oporuka i plaćam li porez na nasljedstvo? **(A.A., Opuzen)**

Odgovor: Propisi o nasljeđivanju određuju da se prvo utvrđuje nasljeđivanje po oporuci, a nakon toga po zakonu. Oporučni nasljednik može biti svatko koga oporučitelj odredi i nije važno njegovo srodstvo prema ostavitelju. Kod zakonskog nasljeđivanja računa se krvno srodstvo, za što treba imati javne isprave i dokaze. U Vašem slučaju to znači da možete biti oporučni nasljednik vašeg očuha (ako je oporuka valjana), ali da Vaša majka i Vaš polubrat imaju pravo na nužni dio, ukoliko to zatraže.

Važna činjenica je pri tome jesu li majka i Vaš polubrat već namireni u svom nužnom dijelu jer im je ostavitelj npr. darovao nešto, ili postoje neki drugi razlozi da ne budu nužni nasljednici, koje vi možete isticati, ukoliko zatraže nužni dio. Činjenice o tome da je neki nužni nasljednik namiren se također mogu unijeti u oporuku. Glede poreza na nasljedstvo, njega su oslobođeni samo partner umrlog i krvni srodnici u uspravnoj krvnoj liniji (djed-otac-dijete-unuk itd.). Dakle niste oslobođeni poreza na nasljeđivanje nakon očuha.

Alimentacija koju plaćaju djed i baka

Pitanje: Mi smo djed i baka koji već pet godina plaćamo alimentaciju za troje unuka. Stalno se govori da će se zakon promijeniti i da će se to ukinuti. I ministar je to službeno izjavio. Mi jedva preživljavamo sa onim što nam ostane nakon ovrhe na mirovinama za alimentaciju. Kad će se to promijeniti zakon? **(Z.M.L., Rijeka)**

Odgovor: Nažalost do danas nije realizirano obećanje ministra Piletića o promjeni Zakona o privremenom uzdržavanju, kojim i se ukinula alimentacija za bake i djedove. Sindikat umirovljenika će se i dalje boriti za ukidanje tih nepravdanih odredaba koje dovode do toga da probleme jedne ranjive skupine (djece) rješavamo tako da opteretimo drugu ranjivu skupinu (umirovljenike i starije osobe) i njima ugrozimo egzistenciju. No, i sami znate da zadnju riječ imaju Vlada i Sabor.

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo pravosuđa i
uprave

Projekt „Pravni savjeti za starije osobe
– pomicanje granica“ financiran je sred-
stvima Ministarstva pravosuđa i uprave.

pravni
savjeti

Odgovara:
Štefica Salaj
dipl. pravnik

Besplatno
pravno
savjetovanje
za članove
Sindikata
umirovljenika
radno vrijeme:
ponedjeljak,
utorak, srijeda,
petak: od
9 do 13 sati;
četvrtak: od
9 do 16 sati.
Telefon:
01/4615-797;
e-mail:
suhsavjetovaliste
@gmail.com
ili
[https://www.suh.hr/
savjeti/pitaj-pravnika/](https://www.suh.hr/savjeti/pitaj-pravnika/)

Marija Uranić, predsjednica Podružnice SUH-a Granešinski Novaki

Solidarnost ne smije umrijeti

„Umirovljenici trebaju znati da među vladajućima postoji svijest o njihovim problemima, od kojih je svakako najvažniji stalni rizik od siromaštva“

U Granešinskim Novakima, pitomom i pitoreskom dijelu Zagreba što pripada Gornjoj Dubravi, mnogi bi mogli pomisliti da je vrijeme odavno stalo. Tu još uvijek dominiraju obiteljske kuće, u čijim su dvorištima ljudi uglavnom starije dobi. Oni mlađi ili su se već odavno spustili bliže središtu grada ili, nesvjesni prirode i čistog zraka, ovdje tek prespavaju. Možda je i to razlog zašto je staro, pretežito autohtono stanovništvo toliko povezano. Priče o nemoćnim i zaboravljenim starcima, kakve često nailazimo u stambenim zgradama gradskog središta, ovdje je nemoguće pronaći. Stabilna zajednica ima isto takvu Podružnicu SUH-a na čijem je čelu, oдавно, Marija Uranić, vitalna umirovljenica u srednjim sedamdesetim godinama. Živi u staroj roditeljskoj kući, obrađuje vrt i najčešće priprema obroke s povrćem koje je sama uzgojila. Dio odvaja za kćeri i susjede s kojima održava prisne i vesele odnose.

„Kod mene je sve bilo nekako prerano. Rano sam počela raditi, udala se, rodila djecu i prije 25 godina ostala udovica. Nešto više od 35 godina bila sam zaposlena kao servirka u Klinici za infektivne bolesti Dr. Fran Mihaljević. Odlučila sam iskoristiti mogućnost i otići u mirovinu. Iako još relativno mlada, prikupila sam dovoljno staža i već sam 22 godine umirovljenica. Trebao mi je odmak od stalne užurbanoosti i bolesti pa vjerujem da nisam pogriješila.“

Posljednjih 15 godina gospođa Marija je iznimno

aktivna članica SUH-a Granešinski Novaki u koji se uključila ponajprije radi duženja, izleta, zajedničkih šetnji prirodom i sportskih događanjima. No, upoznavši se s umirovljeničkim problemima odlučila je ozbiljnije usmjeriti energiju i preuzela prvo potpredsjedničku, a ođnedavno i onu predsjedničku ulogu.

„Ne žudim za funkcijama, ali mi smo mala zajednica, a ja imam dovoljno energije, zdravlja i slobodnog vremena pa je bilo gotovo podrazumijevajuće da pokušam i na taj način pripomoći. Naselje smo s velikim brojem umirovljenika, mnogi su bolesni i nepokretni. Važno je da se ne osjećaju usamljeno i bespomoćno pa pomažemo gdje i kako možemo. To se najviše osjeća uoči blagdana kada češće obilazimo takve članove, pomažemo u kućanstvu, nabavimo što treba i naprosto provedemo vrijeme zajedno. Ta neposredna međusobna podrška čini mi se nekako najvažnija i katkad je vrjednija od bilo čega dugoga.“

Podružnica se dokazala i u većim akcijama. Mala podružnica od četrdesetak članova, od kojih mnogi gotovo i ne izlaze iz kuće, prikupila je gotovo deset puta više potpisa tijekom peticije „Veće mirovine odmah!“ za što je, od središnjice SUH-a, dobila srebrnu pohvalnicu.

„Aktivirali smo se, potezali za rukave ljude da popišu ono što je bitno ne samo za današnje umirovljenike, jer svi će se jednoga dana

naći u našoj skupini. Zanimljivo je da zaposleni o tome često uopće ne razmišljaju. Pratili smo i višemjesečne pokušaje da se prikupljeni potpisi uruče ministru Piletiću i važno je što je to konačno izvršeno. Umirovljenici trebaju znati da među vladajućima postoji svijest o njihovim problemima, od kojih je svakako najvažniji stalni rizik od siromaštva. Ono što čujemo o minimalnim ili prosječnim mirovinama, ne poklapa se s onime što nailazimo na terenu. Mnogo ljudi doslovce gladauje i užasno je da su prepušteni dobrohotnosti obitelji i susjeda. No, sve je to tek prvi korak. Stvarne promijene čekamo i za njih nemamo baš mnogo vremena. Političari to rado zaboravljaju. Životni je vijek, istina, sve duži, ali promijene su nevjerojatno spore i kako se nama čini, nitko ih od sadašnjih umirovljenika neće doživjeti. Zato su naše Podružnice toliko važne. Lijepo je biti aktivan u društvu vršnjaka, ali još je ljepše pomoći onome kome je to potrebno. Takva nit solidarnosti, nadam se, neće i ne smije izumrijeti, ali trebala bi se odnositi na neke druge kvalitete života, ne samo puko preživljavanje“, zaključuje Uranić koja se sa svojom mirovinom, što iznosi prosječnih nešto manje od 600 eura, osjeća relativno sigurno. Zbog vrta ne strahuje od gladi, a kad zapne, kćeri su spremne pomoći. Tužno je samo što mnogi o tako skromnom i jednostavnom životu mogu tek sanjati.

Barbara Zlatar